

Osada wczesnośredniowieczna i pozostałości osadnictwa z innych okresów na stanowisku 6
w Daniłowie Małym, gm. Łapy

Katalog warstw i obiektów

1. Warstwy

Warstwa orna (js. 28)

Warstwa ziemi ornej o miąższości ok. 0,2–0,4 m, piaszczysta, o barwie ciemnobrunatnej (10YR 3/2¹).

Zawartość zabytkowa: 1) 7 zabytków krzemiennych, m.in. siekiera kultury pucharów lejkowatych lub kultury amfor kulistych (Wawrusiewicz, w tomie, ryc. 1 i 2: 6). 2) Kamienny rozcieracz (ryc. 49: 6). 3) Fragment żelaznego noża. 4) 6 fragmentów ceramiki kultury trzcinieckiej, w tym 1 ułamek brzuśca o wygładzonej powierzchni pomarańczowej barwy i średnioziarnistej domieszce tłuczni, zdobiony ornamentem odciskany (ryc. 6: 2); 1 fragment płaskiego dna z wyodrębnioną stopką, o średnicy ok. 6,5–7,0 cm, pochodzącego z naczynia o powierzchni starannie wygładzonej, barwie jasnobrunatnej, domieszce drobnoziarnistego tłuczni i być może piasku (ryc. 6: 3), 4 ułamki brzuśców o powierzchni wygładzonej, barwie pomarańczowej i jasnobrązowej, domieszce gruboziarnistego tłuczni. 5) 23 fragmenty ceramiki z okresu wpływów rzymskich, w tym 13 fragmentów małego naczynia, prawdopodobnie kubka, o odłamanym uchu wałeczkowym (?) i zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz wylewie, mającym ok. 14 cm średnicy (ryc. 14: 8). Powierzchnie gładzone o jasnobrązowej barwie, domieszka średnioziarnistego tłuczni i prawdopodobnie organiczna (liczne małe otworki w ściankach); 1 fragment górnej części naczynia o poziomo ściętej krawędzi wylewu, powierzchni wygładzonej o brązowo-czarnej barwie i domieszce średnioziarnistego tłuczni (ryc. 14: 7); 9 fragmentów brzuśców o powierzchni chropowatej lub gładzonej, barwie pomarańczowej i ciemnobrunatnej, domieszce tłuczni o granulacji od drobnej do grubej, w tym 1 przepalony. 6) 574 fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 48 wylewów, 25 den i 501 brzuśców. Grupa naczyń wykonanych ręcznie lub częściowo obtaczanych liczy 13 fragmentów, w tym wylew typu W-I, o średnicy ok. 13 cm (ryc. 34: 4) i 1 niesklasyfikowane dno. Są to egzemplarze grubościennych (8–13 mm), o gruboziarnistej domieszce. Jeden z brzuśców zdobiony jest dwoma rzędami pojedynczej linii falistej (ryc. 35: 5), a 2 inne – linią wielokrotną (ryc. 35: 6). Pozostałe ułamki (poza 1 ułamkiem brzuśca z naczynia wykonanego prawdopodobnie techniką taśmowo-ślizgową) pochodzą z egzemplarzy całkowicie obtaczanych. Najczęściej występują wśród nich fragmenty garnków, z których nieliczne można sklasyfikować jako naczynia RF-II (ryc. 34: 7-8), RF-IIIa (ryc. 35: 13) i RF-IVa (ryc. 35: 8). Ich krawędzie są zazwyczaj mocno profilowane, o wylewach typów W-IX (13 fragm.), W-XI (10 fragm., ryc. 35: 5, 11) i W-XVIII (7 fragm., ryc. 35: 8, 14), rzadziej W-XVIIa (2 fragm.), W-XII (2 fragm., ryc. 34: 8), W-XV (2 fragm., ryc. 35: 7), występują też pojedyncze przykłady typów W-I, W-III, W-IV, W-XIV i W-XVIIb (ryc. 35: 2) oraz egzemplarze niesklasyfikowane (ryc. 34: 7; 35: 1, 3). Średnicę wylewów określono dla 2 naczyń – wynosi ona ok. 22 cm (ryc. 34: 7-8). Na uwagę zasługują 2 fragmenty, które można interpretować jako krawędzie pokrywek (ryc. 35: 12, 15) oraz fragment wylewu typu W-XVIII, pochodzący być może z miski lub naczynia beczułkowatego (ryc. 35: 14). Dna naczyń są wklęsłe, najczęściej z pierścieniem dookołnym (typ D-IIb, 7 fragm.), rzadziej bez pierścienia (typ D-IIa, 1 fragm.). Ich średnice wynoszą ok. 9–10 cm, a w jednym przypadku ok. 16 cm. Większość naczyń zdobiona jest żłobkami dookołnymi, wyjątkowo plastycznymi bruzdami. Motywy o większej liczbie wątków stwierdzono tylko na 7 ułamkach. W motywach dwuwątkowych obok żłobków występują: ornament stempekowy jednodzielny (1 fragm.), ornament odciskany grzebieniem (3 fragm., ryc. 35: 6), wzór paznokciowy (1 fragm.) oraz ornament nieokreślony (1 fragm.). Motyw trójwątkowy stwierdzono na pojedynczym fragmencie (ryc. 35: 14). Ponadto na 3 ułamkach niesklasyfikowanych pod względem liczby wątków zdobniczych wystąpiła wielokrotna linia falista (ryc. 35: 4). 7) 2 fragmenty ceramiki późnośredniowiecznej. 8) 31 ułamków naczyń nowożytnych, w tym 1 wylew, 1 ucho, 1 dno i 28

¹ Barwa według *Karty kolorów ziemi* Munsella (1990).

brzuśców. 9) 45 fragmentów ceramiki o nieokreślonej chronologii (brzuśce), w tym 14 prawdopodobnie z naczyń pradziejowych. 10) 4 fragmenty kości, nieokreślone gatunkowo.

Warstwa 242

Brązowo-czarna (10YR 3/1; 7,5YR 2,5/1), piaszczysta ziemia o miąższości ok. 0,15–0,25 m, zawierająca liczne węgielki drzewne, przepalone kamienie, drobne grudki słabo wypalanej polepy i nieliczne kości zwierzęce. Można ją interpretować jako spływ warstwy kulturowej (ryc. 5).

Zawartość zabytkowa: 1) 5 krzemieni – odłupki, łuszczeń, rdzeń wiórowy, wiór (Wawrusiewicz, w tomie, ryc. 2: 2, 3). 2) Żelazna fibula z podwiniętą nóżką grupy AVI (ryc. 14: 1). 3) 2 żelazne nożyki o nieokreślonej chronologii (ryc. 49: 2, 3). 4) Żelazny haczyk (ryc. 49: 4). 5) 2 przedmioty żelazne o nieokreślonej funkcji i chronologii. 6) 2 fragmenty brzuśców z naczyń kultury trzcinieckiej, o powierzchni starannie wygładzonej, barwie pomarańczowej i domieszce średnio- i gruboziarnistego tłucznia, w tym 1 lekko przepalony. 7) Zrekonstruowany garnek i 45 ułamków naczyń z okresu wpływów rzymskich. Garnek to naczynie kształtu jajowatego o lekko wychylonym na zewnątrz wylewie i płaskim dnie, o wys. 25 cm, średn. wylewu 16 cm i średn. dna 11 cm (ryc. 12; 14: 4). Powierzchnia zewnętrzna na szyjce i w górnej części brzuśca gładzona, poniżej chropowata (obmazywana), barwa brunatna, domieszka drobno- i średnioziarnistego tłucznia; 3 fragmenty wylewów i 13 ułamków brzuśców, pochodzących prawdopodobnie z tego samego, bardzo zniszczonego naczynia o pionowej szyjce, wyraźnie wyodrębnionej od brzuśca (ryc. 14: 5). Powierzchnie mocno zerodowane, prawdopodobnie niestarannie gładzone, zewnętrzna być może miejscowo chropowata, barwa brązowa i ciemnobrunatna, domieszka gruboziarnistego tłucznia; 1 fragment górnej części cienkościennego naczynia (miski ?) o lekko pogrubionym wylewie, powierzchni starannie wygładzonej o pomarańczowej barwie, lekko przepalony, domieszka drobnoziarnistego tłucznia (ryc. 14: 2); 1 drobny fragment górnej części mocno zerodowanego naczynia o zaokrąglonej krawędzi wylewu, powierzchni zniszczonej, prawdopodobnie gładzonej, barwie brunatnej, domieszka drobno- i średnioziarnistego tłucznia; 1 fragment wyodrębnionego, płaskiego dna, o barwie jasnobrązowej i domieszce różnoziarnistego tłucznia; 2 fragmenty płaskiego, niewyodrębnionego dna o średnicy ok. 9 cm, powierzchni mocno zerodowanej, prawdopodobnie gładzonej, barwie pomarańczowej i domieszka gruboziarnistego tłucznia (ryc. 14: 6); 1 przepalony fragment brzuśca o powierzchni gładzonej, barwie szarej, domieszka drobnoziarnistego tłucznia, zdobiony głęboko rytym ornamentem w postaci przecinających się kresek; 23 mało charakterystyczne fragmenty brzuśców o powierzchniach chropowatych i gładzonych, domieszka zazwyczaj średnioziarnistego tłucznia, barwie pomarańczowej lub szaro-brunatnej. 8) 690 ułamków naczyń wczesnośredniowiecznych, w tym 1 zrekonstruowane naczynie, 71 wylewów, 50 den i 568 brzuśców (ryc. 31; 32; 33; 34: 1–3). Zdecydowaną większość zespołu stanowią fragmenty naczyń całkowicie obtaczanych (665 fragm.), naczynia wykonane techniką taśmowo-ślizgową to 7 fragmentów, a ręcznie lepione lub przykrawędnie obtaczane – 18 ułamków. W grupie ceramiki przykrawędnie obtaczanej jest m.in. górna część naczynia RF-I, o wylewie typu W-I i średnicy ok. 23 cm, zdobiona pojedynczą linią falistą (R3) oraz pochodzące prawdopodobnie z tego samego naczynia 2 fragmenty płaskich den bez pierścienia dookolnego (typ D-IA), o średnicy ok. 10 cm (ryc. 31: 1). Inny ułamek charakterystyczny to wylew typu W-II (ryc. 31: 2). Wśród naczyń całkowicie obtaczanych są garnki RF-I (ryc. 31: 7; 32: 2; 33: 1, 4) i RF-IVA (ryc. 32: 8; 33: 7) oraz pojedyncze przykłady egzemplarzy RF-III A i RF-III B (ryc. 32: 1). Najlepiej zachowany jest częściowo zrekonstruowany garnek o wylewie W-I i wklęsłym dnie z pierścieniem dookolnym (typ D-IIB), zdobiony żłobkami dookolnymi (ryc. 31: 7). Średnica jego brzegu wynosi ok. 17 cm, średnica dna ok. 8 cm, a wysokość prawdopodobnie ok. 15 cm. Na uwagę zasługuje również górna część naczynia z cylindryczną szyjką o wylewie typu W-XVIII i średnicy ok. 18 cm, zdobionej plastycznymi bruzdami i nacinanymi ukośnymi kreskami (ryc. 33: 7). Podobne technologicznie jest wklęsłe dno z pierścieniem dookolnym (typ D-IIB), o średnicy 9 cm (ryc. 33: 8), trudno jednak stwierdzić, czy pochodzi ono z tego samego egzemplarza. Wśród pozostałych części brzegowych najczęściej występują egzemplarze wylewów typu W-IX (20 fragm., ryc. 32: 5, 7, 9; 33: 1, 3; 34: 2), rzadziej typów W-XVIII (8 fragm., ryc. 32: 8; 33: 7), W-XI (5 fragm., ryc. 32: 2), W-III (3 fragm., ryc. 31: 3, 4), W-XV (3 fragm.), W-VIII (2 fragm.) oraz W-XVII A (2 fragm., ryc. 32: 1). Pojedyncze fragmenty sklasyfikowano jako typy W-I (ryc. 33: 4), W-IV, W-VII (ryc. 31: 6), W-XII (ryc. 31: 9), W-XVII B i W-XIX. Średnice wylewów wynoszą od 13 do 24 cm. Dna są wklęsłe (ryc. 31: 5; 32: 3; 33: 5; 34: 1), zwykle z pierścieniem dookolnym (typ D-IIB, 14 fragm.), rzadziej bez pierścienia (typ D-IIA, 8 fragm.), o średnicy od 9 do 13 cm. Większość

fragmentów zdobiona jest motywami jednowątkowymi w postaci żłobków dookólnych. Poza opisanym wyżej naczyniem, kilka wątków wystąpiło jeszcze na 14 fragmentach, przy czym żłobkom dookólnym lub plastycznym bruzdom towarzyszyła wielokrotna linia falista (3 fragm.), ornament odciskany jednodzielny (2 fragm. – ryc. 32: 8), wzór odcisnięty prawdopodobnie stemplem (1 fragm., ryc. 34: 3), ornament odcisnięty grzebieniem (3 fragm., w tym 1 niepewny – ryc. 32: 6; 33: 6), wzór paznokciowy (2 fragm., ryc. 33: 9) oraz ornament niesklasyfikowany. Motywy trój- i czterowątkowe stwierdzono na pojedynczych fragmentach (ryc. 31: 8; 32: 4). Ponadto na jednym ułamku niesklasyfikowanym pod względem liczby wątków zdobniczych wystąpiła samodzielnie wielokrotna linia falista. Fragmenty naczyń wykonanych techniką taśmowo-ślizgową to mało charakterystyczne brzuśce. 9) 2 fragmenty brzuśców późnośredniowiecznych, pochodzące prawdopodobnie z tego samego naczynia, zdobionego żłobkami dookólnymi; 10) 38 mało charakterystycznych fragmentów ceramiki o nieokreślonej chronologii, z czego 16 (w tym 1 wylew) to drobne i mocno zniszczone ułamki naczyń pradziejowych. 11) 7 bryłek polepy. 12) 6 fragmentów kości, nieokreślonych gatunkowo.

Warstwa 487

Warstwa oliwkowo-brązowej, piaszczystej ziemi o miąższości dochodzącej do 0,2 m – spływ warstwy kulturowej.

Zawartość zabytkowa: 23 fragmenty naczyń wczesnośredniowiecznych wykonanych techniką ugniatacia i całkowicie obtaczanych, w tym 1 wylew, 2 dna i 20 brzuśców. Dna to egzemplarze wkłesłe z pierścieniem dookólnym (typ D-IIB), wylew nie został określony typologicznie.

2. Obiekty z okresu wpływów rzymskich

Obiekt 23 (x = 74; y = 44,6)

Palenisko o owalnym kształcie w planie i soczewkowatym przekroju. Jego wymiary wynosiły ok. 1,4 × 0,8 m, a głębokość dochodziła do 0,12 m (ryc. 7). Wypełnisko stanowiła czarna (2,5Y 2,5/1) spalenizna z domieszką popiołu i warstwą przepalonych kamieni w górnej części (js. 22). Obiekt przecinał jamę 281 o nieokreślonej chronologii.

Zawartość zabytkowa: 1) 41 fragmentów naczyń z okresu wpływów rzymskich, częściowo wtórnie przepalonych, w tym: a) 1 wylew i 22 fragmenty brzuśców pochodzących z misy o baniastym brzuścu i lekko nachylonym do wewnątrz, ukośnie ściętym wylewie, o średnicy ok. 20 cm (ryc. 13: 1). Powierzchnie czarno-brunatne, błyszczące, miejscowo ze śladami przepalenia, zewnętrzna w górnej części starannie wygładzona z poziomymi śladami gładzenia twardym narzędziem, na brzuścu chropowacona (obmazywana), wewnętrzna starannie wygładzona ze śladami gładzenia, domieszka drobno- i średnioziarnistego tłuczni; b) 2 wylewy i 6 fragmentów brzuśców z misy o wyraźnie zaznaczonym baniastym brzuścu i lekko nachylonym do wewnątrz, ukośnie ściętym wylewie, o średnicy ok. 18 cm (ryc. 13: 2). Powierzchnie pomarańczowo-szare, z oznakami wtórnego przepalenia, zewnętrzna w górnej części starannie wygładzona z poziomymi śladami gładzenia twardym narzędziem, na brzuścu chropowacona (obmazywana), wewnętrzna starannie wygładzona ze śladami gładzenia, domieszka drobno- i średnioziarnistego tłuczni; c) 1 fragment brzuśca naczynia o powierzchni pomarańczowej, słabo chropowatej, schudzonego gruboziarnistym tłuczniem. Ponadto, być może z wyżej wymienionych mis: d) 7 fragmentów brzuśców, w większości przepalonych i zerodowanych, o powierzchniach chropowatych (obmazywanych) i gładzonych, barwie brunatno-szarej i ciemnoszarej, domieszce średnioziarnistego tłuczni; e) 2 fragmenty wylewów o ukośnie ściętych krawędziach, o powierzchniach przepalonych, gładzonych lub mocno gładzonych, barwie szarej, domieszce średnioziarnistego tłuczni. 2) 1 fragment brzuśca naczynia nowożytnego. 3) 2 brzuśce z całkowicie obtaczanych naczyń wczesnośredniowiecznych. 4) 1 mało charakterystyczny ułamek brzuśca z naczynia o nieokreślonej chronologii.

Obiekt 252 (x = 13,5; y = 39)

Palenisko o kolistym kształcie w planie i nieckowatym przekroju. Jego średnica wynosiła ok. 1,4 m, a głębokość dochodziła do 0,33 m. Wypełnione było czarną (10YR 2/1) ziemią (js. 251) z dużą zawartością węgielków drzewnych, pochodzą-

cych z pni lub dużych konarów dębu (Michniewicz 2000a, s. 6). Na stropie znajdowało się kilka dużych kamieni. Obiekt został przecięty przez nowożytną jamę 254.

Obiekt 307 (x = 12; y = 38)

Palenisko o kolistym kształcie w planie i soczewkowatym przekroju. Jego średnica wynosiła ok. 1,2 m, a głębokość dochodziła do 0,1 m (ryc. 8; 11: 1). Wypełnisko tworzyła czarna (10YR 2/1) spalenizna (js. 306) ze zwartym skupiskiem częściowo przepalonych kamieni, węgielkami drzewnymi pochodzącymi z pni lub grubych konarów dębu (por. Michniewicz 2000a, s. 7) i popiołem. W pobliżu obiektu, w warstwie 242, znaleziono fragment żelaznej fibuli (ryc. 14: 1).

Obiekt 474 (x = 26,7; y = 20,4)

Przebadane częściowo palenisko o kształcie zbliżonym do prostokąta i nieckowatym przekroju, o wymiarach ok. 1 × 0,9 m i głębokości ok. 0,2 m. Na jego wypełnisko składała się czarna (2,5Y 2,5/1) ziemia (js. 473) z dużą ilością węgla drzewnych oraz średniej wielkości kamienie, grupujące się w stropie obiektu. Niektóre z nich nosiły ślady przepalenia. Analiza karpologiczna wykazała obecność nielicznych szczątków roślinnych w postaci m.in. nasion komosy białej i orzeszka szczawiu polnego (Krasnodębski, Kupryjanowicz 2006, s. 150 i tab. 4).

Zawartość zabytkowa: 1) 31 fragmentów ceramiki z okresu wpływów rzymskich, w dużej części przepalonych, w większości pochodzących prawdopodobnie z jednego garnka, w tym: a) 1 fragment górnej części naczynia o zaokrąglonym, lekko wychylonym na zewnątrz wylewie, powierzchni gładzonej o brunatnej barwie, domieszce drobnoziarnistego tłucznia (ryc. 13: 3); b) 1 fragment dna płaskiego, wyodrębnionego, o średnicy ok. 7 cm, z naczynia o powierzchni niestarannie wygładzonej, barwie brunatnej, domieszce średnio- i gruboziarnistego tłucznia (ryc. 13: 4); c) 20 fragmentów brzuśców naczyń o powierzchni chropowatej, barwie szaro-brunatnej, domieszce różnoziarnistego tłucznia; d) 2 fragmenty brzuśców naczyń o powierzchni wygładzonej, barwie brunatno-ceglastej, domieszce różnoziarnistego tłucznia; e) 7 drobnych, mocno zerodowanych fragmentów brzuśców. 2) 1 fragment dna naczynia wczesnośredniowiecznego całkowicie obtaczanego, typu D-IIA, o średnicy ok. 10 cm.

Obiekt 476 (x = 15,6; y = 28,2)

Palenisko mające w planie kształt zbliżony do prostokąta o zaokrąglonych rogach oraz nieckowaty przekrój (ryc. 9; 11: 3). Jego wymiary wynosiły ok. 1,35 × 0,8 m, a głębokość dochodziła do 0,28 m. Wypełnione było warstwą czarnej (2,5Y 2,5/1) spalenizny (js. 475), przemieszanej z dużą ilością węgla drzewnych i dużymi oraz średniej wielkości kamieniami (niektóre z nich były przepalone), grupującymi się w jego stropie. Analiza karpologiczna wykazała obecność w wypełnisku pojedynczego orzeszka szczawiu polnego (Krasnodębski, Kupryjanowicz 2006, tab. 4 i s. 150).

Zawartość zabytkowa: 1) 1 krzemienisty odłupek korowy (Wawrusiewicz, w tomie). 2) 2 fragmenty dna i 15 ułamków brzuśców, pochodzących z dolnej i środkowej części najprawdopodobniej tego samego naczynia z okresu wpływów rzymskich (ryc. 13: 5). Fragmenty bardzo zniszczone, ze śladami wtórnego przepalenia, o powierzchni wewnętrznej mocno wygładzonej, zewnętrznej w górnej części i przy dnie gładzonej, w dolnej partii brzuśca chropowatej (obrzucanej), o barwie pomarańczowej i ciemnobrunatnej i domieszce drobno- i średnioziarnistego tłucznia. Dno naczynia płaskie, niewyodrębnione, o średnicy ok. 10 cm.

Obiekt 478 (x = 17; y = 26,7)

Palenisko o kształcie zbliżonym do prostokąta o zaokrąglonych rogach, o wymiarach ok. 1,2 × 0,9 m (ryc. 9; 11: 2). Jego przekrój był nieckowaty, a głębokość dochodziła do 0,18 m. Wypełnisko tworzyła czarna (2,5Y 2,5/1) spalenizna z licznymi węgielkami drzewnymi (js. 477). Na jego stropie znajdowała się warstwa dużych i średniej wielkości kamieni, z których liczne nosiły ślady działania ognia.

Zawartość zabytkowa: 1) 3 fragmenty wylewów, 1 fragment dna i 9 ułamków brzuśców, pochodzących z tego samego jajowatego garnka z okresu wpływów rzymskich (ryc. 13: 6). Wylew wychylony na zewnątrz o zaokrąglonej krawędzi i śred-

nicy ok. 17–18 cm, dno płaskie o średnicy ok. 11 cm. Ścianki ze śladami wtórnego przepalenia, o pomarańczowo-brunatnej i szarej barwie, o powierzchni zewnętrznej na szyjce starannie wygładzonej, poniżej chropowatej (obmazywanej), domieszka średnio- i gruboziarnistego tłucznia. Na jednym z ułamków brzuśca widoczny ornament (?) w postaci rytej bruzdy. Z tego samego naczynia pochodzi prawdopodobnie również 11 drobnych ułamków brzuśców. 2) 7 mało charakterystycznych fragmentów brzuśców całkowicie obtaczanych naczyń wczesnośredniowiecznych, pochodzących najprawdopodobniej z przykrywającej strop obiektu warstwy 242.

Obiekt 480 ($x = 18,4$; $y = 27,5$)

Palenisko o kształcie prostokąta o zaokrąglonych rogach oraz nieckowatym przekroju (ryc. 9; 10; 11: 4). Jego wymiary wynosiły ok. $1,45 \times 0,85$ m, a głębokość dochodziła do 0,24 m. Obiekt wypełniony był czarną (2,5Y 2,5/1) spalenizną z węgielkami drzewnymi (js. 479). W jego górnej części znajdowała się warstwa dużych i średniej wielkości kamieni, częściowo przepalonych.

Zawartość zabytkowa: 1 fragment wylewu, 1 fragment dna i 5 ułamków brzuśców, pochodzących z tego samego garnka o dwustożkowatym brzuścu, wychylonym na zewnątrz wylewie o zaokrąglonej krawędzi oraz płaskim dnie (ryc. 13: 7). Średnica wylewu ok. 20 cm, średnica dna ok. 8 cm. Ścianki ze śladami wtórnego przepalenia, o pomarańczowo-szarej barwie, mocno wygładzone, w dolnej części zdobione głęboko rytym ornamentem przecinających się linii, tworzących kratkę. Domieszka drobno- i średnioziarnistego tłucznia.

Obiekt 484 ($x = 26,8$; $y = 22,4$)

Palenisko mające w planie kształt zbliżony do prostokąta o zaokrąglonych rogach i wymiarach ok. $1,35 \times 1$ m. Jego przekrój był nieckowaty, a głębokość dochodziła do 0,26 m. Wypełnisko stanowiła czarna (2,5Y 2,5/1) ziemia (js. 483) z dużą ilością węgielków drzewnych. W jej stropie znajdowało się skupisko kamieni, z których kilka nosiło ślady przepalenia. Analiza karpologiczna wykazała obecność m. in. kilku nasion komosy białej (Krasnodębski, Kupryjanowicz 2006, tab. 4 i s. 150).

Zawartość zabytkowa: 1) 1 fragment brzuśca naczynia kultury trzcinieckiej (?) o powierzchni wygładzonej, barwie pomarańczowej, domieszce gruboziarnistego tłucznia. 2) 5 fragmentów brzuśców całkowicie obtaczanych naczyń wczesnośredniowiecznych, zdobionych żłobkami.

Obiekt 486 ($x = 19,8$; $y = 23,5$)

Palenisko o prostokątnym kształcie w planie i soczewkowatym przekroju (ryc. 11: 5). Jego wymiary wynosiły ok. $1,2 \times 0,95$ m, a głębokość ok. 0,1 m. Wypełnione było czarną (2,5Y 2,5/1) spalenizną z licznymi fragmentami węgla drzewnego (js. 485). W stropie wypełniska znajdowała się warstwa dużych i średniej wielkości przepalonych kamieni.

3. Obiekty z okresu wczesnego średniowiecza

3.1. Paleniska

Obiekt 21 ($x = 73,8$; $y = 40$)

Palenisko o owalnym kształcie w planie i nieckowatym przekroju (ryc. 15). Jego wymiary wynosiły ok. $1,5 \times 1,1$ m, a głębokość dochodziła do 0,35 m. Wypełnisko górnej części tworzyła warstwa brązowo-czarnej (10YR 3/2), piaszczystej ziemi (js. 20/1) z czarnymi plamkami, drobnymi węgielkami z drewna sosny, brzozy i dębu (Michniewicz 2000a, s. 5) oraz kilkoma kamieniami, noszącymi ślady działania ognia. Natomiast w dolnej części znajdował się żółto-pomarańczowy (10YR 8/4) piasek z ciemniejszymi plamkami (js. 20/2). Materiały zabytkowe koncentrowały się w warstwie 20/1 (głównie w jej stropie), w warstwie 20/2 znaleziono tylko pojedynczy fragment kości zwierzęcej.

Zawartość zabytkowa: 1) Fragmentarycznie zachowany gliniany tygiel lub forma odlewnicza, z widocznymi na powierzchni śladami nierozgnięcionych wałeczków gliny. Barwa szara, domieszka średnio- i gruboziarnistego tłucznia (ryc. 38:

1). 2) 3 fragmenty ceramiki pradziejowej, w tym 2 ułamki brzuśców naczyń kultury trzcinieckiej o powierzchni wygładzonej i mocno wygładzonej, barwie brązowej, domieszce gruboziarnistego tłucznia i piasku (?) oraz 1 fragment brzuśca naczynia z epoki brązu, być może kultury trzcinieckiej, o powierzchni chropowatej brązowej barwy i domieszce średnio- i gruboziarnistego tłucznia. 3) 32 fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 31 ułamków naczyń wykonanych technikami ugniatania i całkowicie obtaczanych oraz 1 ułamek naczynia o technice taśmowo-ślizgowej. Pierwsza grupa obejmuje 3 wylewy (1 typu W-XIX – ryc. 23: 1, a pozostałe niesklasyfikowane – ryc. 23: 2), 2 dna i 26 brzuśców. Jedno z den z podsypką tłucznia zostało określone jako wklęsłe bez pierścienia dookólnego (D-IIA), pozostałe nie są diagnostyczne. Zdobiona zagładzonymi żłobkami górna część brzuśca pochodzi prawdopodobnie z naczynia RF-IVB (ryc. 23: 4). Większość fragmentów ornamentowana jest motywami jednowątkowymi w postaci żłobków dookólnych. Na 1 ułamku występuje ornamentacja trójwątkowa – nacinane ukośne kreski umieszczone na listwie plastycznej, pomiędzy pasmami ornamentacji żłobkowej. Niesklasyfikowany typologicznie fragment wylewu (ryc. 23: 3) pochodzi prawdopodobnie z naczynia wykonanego w technice taśmowo-ślizgowej. 4) 6 fragmentów kości zwierzęcych.

Obiekt 44A (x = 43; y = 37,5)

Palenisko prawie całkowicie zniszczone przez nowożytną jamę 44 (ryc. 16; 21: 1). Zachowała się zachodnia część obiektu, o nierównym dnie i miąższości dochodzącej do ok. 0,6 m, wypełniona warstwą czarnej spalenizny (2,5Y 2,5/1) i szarego (10YR 5/1) piasku (js. 289/1). Zawierała ona grudki słabo wypalanej polepy i węgielki drzewne, pochodzące przede wszystkim z gałęzi, konarów i pni dębu, w mniejszym stopniu z drewna sosny (Michniewicz 2000a, s. 5). W trakcie eksploracji doszło do przemieszania materiałów zabytkowych z obu obiektów, jednak ze względu na jednolity charakter wczesnośredniowiecznego zespołu ceramicznego i jego dobry stan zachowania można przyjąć, że w całości pochodzi on z paleniska 44A.

Zawartość zabytkowa: 1) Żelazne krzesiwo ogniwkowe (ryc. 38: 4). 2) Częściowo zrekonstruowane naczynie oraz 184 fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej, z czego 1 ułamek z naczynia taśmowo-ślizgowego, a pozostałe z egzemplarzy wykonanych techniką ugniatania i całkowicie obtaczanych (ryc. 23: 11, 12; 24; 25: 1–5). Wspomniane naczynie to garnek z cylindryczną szyjką (RF-IV), o krawędzi typu W-XVIII, średnicy wylewu ok. 19 cm, średnicy dna 13 cm i wysokości ok. 20 cm (ryc. 24: 1). Jest to egzemplarz mocno obtaczany, o grubości ścianek od 5 do 8 mm, zdobiony plastycznymi bruzdami. Jego dno jest wklęsłe, prawdopodobnie z pierścieniem dookólnym, który został zagładzony (typ D-IIIB) i dużą ilością podsypki drobnego tłucznia. Wśród pozostałych fragmentów całkowicie obtaczanych jest 11 wylewów, 25 den i 147 ułamków brzuśców. Poza opisanym wyżej zrekonstruowanym naczyniem jeszcze 3 ułamki wylewów typu W-XVIII (w tym 1 o średnicy 24 cm) oraz prawdopodobnie pojedynczy fragment szyjki pochodzą z naczyń z cylindryczną szyjką (ryc. 24: 7). Mały garnek o wylewie typu W-XIIIA i średnicy 13 cm (ryc. 25: 3) oraz prawdopodobnie ułamek wylewu typu W-XI (ryc. 24: 5) i fragment brzuśca to części naczyń RF-II, a pojedynczy fragment brzuśca sklasyfikowano jako RF-I (ryc. 23: 11). Wyróżniono ponadto 2 wylewy typu W-VIII (ryc. 24: 2) oraz pojedyncze egzemplarze typów W-IX, W-XII (ryc. 24: 3) i W-XVIIIB. Spośród 13 sklasyfikowanych den wszystkie są wklęsłe (ryc. 23: 12; 24: 4, 6, 8; 25: 2, 4, 5), z czego 11 egzemplarzy ma wyraźne pierścienie dookólne (typ D-IIIB), a w 2 przypadkach pierścień został prawdopodobnie zagładzony. Ich średnice wahają się od 8 do 12,5 cm. Na większości den zachowały się pozostałości podsypki, zwykle średnio- i gruboziarnistego tłucznia. Na zewnętrznej powierzchni 3 den zauważono ślady podważania (ryc. 25: 4). Na 3 egzemplarzach widoczne są znaki garncarskie: wypukły o kształcie krzyża (ryc. 23: 12), wklęsły, mający postać płytko rytego krzyża, wpisanego prawdopodobnie w czworokąt (ryc. 25: 4) oraz bardzo słabo widoczny znak, mający być może kształt okręgu. Większość fragmentów pokryta jest ornamentem żłobków dookólnych, a na kilku stwierdzono zdobienie wielowątkowe, przy czym obok żłobków wystąpiła wielokrotna linia falista, rząd nacinanych ukośnych kresk, odciski grzebienia i pojedyncza linia falista (ryc. 25: 1) oraz ornament nieokreślony typologicznie. Fragment brzuśca pochodzący z naczynia wykonanego techniką taśmowo-ślizgową jest silnie obtoczony na obu powierzchniach i zdobiony żłobkami. 3) 5 bryłek polepy.

Obiekt 60 (x = 40; y = 40,5)

Palenisko o kształcie zbliżonym do prostokąta o zaokrąglonych rogach oraz nieckowatym dnie, o wymiarach ok. 2 × 1,2 m i głębokości dochodzącej do 0,24 m (ryc. 17; 22: 1). Jego wypełnisko stanowiła czarna (10YR 2/1) przepalona ziemia

(js. 59) z licznymi węgielkami drzewnymi, pochodzącymi z drobnych gałązek dębowych (Michniewicz 2000a, s. 5). Zachowały się w nim pozostałości bruku ze średniej wielkości kamieni. Obiekt został częściowo zniszczony przez nowożytną jamę 76 i współczesną orkę.

Zawartość zabytkowa: 1) 1 łuszczeń krzemienny (Wawrusiewicz, w tomie). 2) 45 fragmentów ceramiki z okresu wczesnego średniowiecza, w tym 4 wylewy, 3 dna i 38 ułamków brzuśców (ryc. 25: 7; 26: 1–6). Wszystkie ułamki pochodzą z naczyń wykonanych techniką ugniatania i całkowicie obtaczanych. Grubość ścianek waha się od 4 do 10 mm, w części przydennej dochodząc do 17 mm. Jeden z egzemplarzy sklasyfikowano jako garnek RF-II (ryc. 25: 7), ponadto 2 fragmenty pochodzą prawdopodobnie z naczyń RF-III A (ryc. 26: 3), a pojedynczy z RF-III B (ryc. 26: 5). Wylewy określono jako typy W-IX, W-XIV (o średnicy ok. 18 cm, ryc. 25: 7), W-XVII A (o średnicy ok. 19 cm, ryc. 26: 5) oraz W-XVII B (ryc. 26: 6). Jedno z den, o średnicy 8 cm, jest wklęsłe i zaopatrzone w pierścień dookolny (D-II B). Widoczna jest na nim podsypka tłuczni oraz fragmentarycznie zachowany wypukły znak garncarski o kształcie okręgu (ryc. 26: 4). Większość fragmentów ornamentowana jest żłobkami dookolnymi, a tylko 3 zdobione są innymi wątkami: żłobkami i wielokrotną linią falistą (ryc. 26: 2), linią falistą w powiązaniu z plastycznym wałkiem oraz wielokrotną linią falistą (ryc. 26: 3). 3) 8 fragmentów kości zwierzęcych.

Obiekt 74 (x = 39,6; y = 45,6)

Palenisko o prawdopodobnie owalnym kształcie w planie i nieckowatym przekroju (ryc. 18). Jego wymiary wynosiły ok. $2,2 \times 1,6$ m, a głębokość dochodziła do 0,44 m. Znajdowało się ono w bezpośrednim sąsiedztwie ziemianki 297 i zostało zapewne przez nią częściowo zniszczone (por. niżej). Obiekt wypełniony był czarną (2,5Y 2,5/1) przepaloną ziemią (js. 73), miejscami przechodzącą w brązowo-czarną (10YR 3/2). Wypełnisko zawierało pojedyncze kamienie oraz węgielki drzewne pochodzące z dębu i sosny (Michniewicz 2000a, s. 5).

Zawartość zabytkowa: 1) 1 zabytek krzemienny – fragmentarycznie zachowany podtępiec (Wawrusiewicz, w tomie). 2) Fragment kamiennej oselki (ryc. 38: 2). 3) Zdobiona kościana rurka (ryc. 38: 3), wykonana z poroża jelenia lub porostków sarny (Parzyszek 2002). 4) 148 fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 145 ułamków naczyń wykonanych technikami ugniatania i całkowicie obtaczanych (ryc. 26: 7–11; 27; 28: 1–3) oraz 3 fragmenty taśmowo-ślizgowe. W pierwszej grupie jest zrekonstruowany garnek RF-IV C, o wylewie typu W-XV i wklęsłym dnie z pierścieniem dookolnym (typ D-II B), zdobiony żłobkami (ryc. 27: 1). Wysokość naczynia wynosi ok. 20,5 cm, jego wylew ma ok. 20 cm, a dno ok. 10 cm średnicy. Grubość ścianek waha się od 4 mm do 9 mm, dno ma 5 mm grubości. Zachowała się na nim podsypka tłuczni o granulacji 0,5–1 mm. Wśród pozostałych materiałów są 23 wylewy, 10 den i 111 brzuśców. Dominują garnki RF-II (6 egzemplarzy, ryc. 27: 6; 28: 1, 2), pojedyncze fragmenty sklasyfikowano jako RF-I (ryc. 26: 8), RF-III B (ryc. 27: 4) i RF-IV A (ryc. 26: 9). Jeden z fragmentów można interpretować jako górną część naczynia flaszowatego (ryc. 26: 11). Wylewy określono jako typy W-XV (4 fragm., pochodzące być może z wyżej opisanego zrekonstruowanego garnka), W-IX (4 fragm., ryc. 26: 8, 11; 27: 5; 28: 1), W-XII (3 fragm., w tym 2 prawdopodobnie z tego samego naczynia, ryc. 27: 6; 28: 2), W-XIX (2 fragm.) oraz W-IV, W-V (ryc. 26: 7), W-XVI (ryc. 27: 2), W-XVII A (ryc. 27: 4) i W-XVIII (ryc. 26: 9). Pozostałe okazy nie zostały sklasyfikowane (ryc. 27: 3, 7). Średnice wylewów wynoszą 9, 15, 16 i 22 cm (po 1 fragm.) oraz 17 i 25 cm (po 2 fragm.). Wszystkie spośród 9 sklasyfikowanych den to egzemplarze wklęsłe (ryc. 26: 10; 28: 3), z czego 4 z pierścieniem dookolnym (typ D-II B), a pozostałe bez pierścienia (typ D-II A). Ich średnice wynoszą: 8 cm, 9 cm i 12 cm (po 1 egzemplarzu) oraz 10 cm (2 egzemplarze). Na pojedynczym dnie obecne są ślady podważania, a na większości stwierdzono obecność podsypki, głównie tłuczni. Zdecydowana większość fragmentów zdobiona jest żłobkami dookolnymi, ponadto 2 ułamki ornamentowane są bruzdami plastycznymi. Motywy dwuwątkowe obecne są na 3 fragmentach – oprócz żłobków występuje na nich ornament nacinany w formie ukośnych kresiek (ryc. 27: 5), wielokrotna linia falista oraz wzór paznokciowy. Naczynia wykonane techniką taśmowo-ślizgową to 3 fragmenty brzuśców o grubości ścianek 4–7 mm, zdobione żłobkami dookolnymi. 5) 44 fragmenty kości zwierzęcych, częściowo przepalonych.

Obiekt 132 (x = 36,7; y = 43,3)

Obiekt o wymiarach ok. $1,8 \times 0,9$ m i głębokości 0,1 m, mający w planie kształt wydłużonego owalu oraz soczewkowaty przekrój. Jego wypełnisko stanowiła brązowo-czarna (10YR 3/2), a miejscami czarna (10YR 2/1), przepalona ziemia (js. 131), zawierająca fragmenty węgla drzewnych, pochodzących z grubych pni jesionu wyniosłego, dębu, sosny oraz olchy (Michniewicz 2000a, s. 6). Obiekt można interpretować jako spąg zniszczonego paleniska.

Zawartość zabytkowa: 1 drobny fragment szyjki naczynia wczesnośredniowiecznego całkowicie obtaczanego, zdobionego żłobkami dookólnymi.

Obiekt 148 (x = 30; y = 44)

Palenisko o nieregularnym kształcie w planie i nieregularnie nieckowatym przekroju. Jego wymiary wynosiły ok. $1,15 \times 0,85$ m, a głębokość od 0,16 m do 0,34 m. Wypełnisko składało się z czarnej (10YR 2/1) ziemi (js. 147) z plamami żółto-brązowego (10YR 5/4), przepalonego piasku oraz dużą ilością węgla drzewnych. Obiekt przeciął jamę 189 o nieokreślonej chronologii.

Zawartość zabytkowa: 1 fragment brzuśca wczesnośredniowiecznego naczynia całkowicie obtaczanego.

3.2. Jama o charakterze mieszkalno-gospodarczym (?) – piwniczka

Obiekt 297 (x = 40; y = 47)

Owalna w planie jama o nieckowatym przekroju. Jej wymiary wynosiły ok. $5,2 \times 4,1$ m, a głębokość dochodziła do 1,06 m (ryc. 18). Główną część wypełniska stanowiła warstwa jednolitej, szaro-brązowej (10YR 4/2) piaszczystej ziemi z niewielką ilością kamieni (js. 296/1). W górnej partii jego północnej części znajdowała się ciemniejsza warstwa brązowo-czarnej (10YR 3/1) piaszczystej ziemi (js. 296/2), o nieckowatej morfologii spągu i miąższości dochodzącej do ok. 0,55 m. Warstwa o podobnej barwie zalegała soczewkowato w zachodniej części obiektu, na jego dnie, a jej miąższość dochodziła do 0,3 m (js. 296/3). W wypełnisku znaleziono szczątki roślinne: nasiona chrząstkowca polnego i komosy (m.in. białej i wielonasiennej) oraz plewkę trawy (Krasnodębski, Kupryjanowicz 2006, tab. 4 i s. 150). Jama przecięła palenisko 74, wzajemne relacje stratygraficzne obu obiektów mogły jednak zostać zakłócone w wyniku wybuchu pocisku artyleryjskiego lub bomby lotniczej, której żelazne odłamki znaleziono w pobliżu. Jest prawdopodobne, że palenisko i ziemianka tworzyły jeden kompleks o funkcji mieszkalnej lub gospodarczej.

Zawartość zabytkowa: 1) 106 fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 5 ułamków pochodzących z naczyń górą obtaczanych, 100 fragmentów z naczyń wykonanych techniką ugniatania i całkowicie obtaczanych oraz 1 z naczynia taśmowo-ślizgowego. Ceramika częściowo obtaczana to 5 grubościennych ułamków brzuśców, bez lub ze śladami słabego obtaczania. Jeden z nich zdobiony jest pojedynczą linią falistą. W grupie naczyń całkowicie obtaczanych jest 9 wylewów, 6 den i 85 brzuśców (ryc. 29: 4–12). Spośród 8 diagnostycznych fragmentów wylewów, po 2 egzemplarze sklasyfikowano jako typy W-IX (ryc. 29: 11–12), W-XVIIA (ryc. 29: 5, 9) i W-XVIII (ryc. 29: 8), a pojedyncze jako typy W-X (ryc. 29: 6) i W-XIX. Ich średnic nie określono. Trzy egzemplarze to garnki RF-IV (ryc. 29: 7–8), z czego 2 wylewy typu W-XVIII pochodzą z naczyń z cylindryczną szyjką (ryc. 29: 8). Wśród den sklasyfikowanych występują egzemplarze wklęsłe z pierścieniem dookólnym (typ D-IIB, 4 fragmenty) i wklęsłe bez pierścienia (typ D-IIA, 1 ułamek). Jedno z nich ma 9 cm średnicy (ryc. 29: 4). Na większości egzemplarzy widoczne są pozostałości podsypki tłuczni. Na 2 dnach stwierdzono ślady podważania, a na jednym egzemplarzu obecny jest mało wyraźny znak garncarski, mający prawdopodobnie kształt okręgu. Większość fragmentów zdobiona jest rytymi żłobkami, a na pojedynczych ułamkach występuje wzór nacinany w formie ukośnych kresk (ryc. 29: 7) i ornament plastycznych bruzd. Pojedynczy fragment brzuśca o grubości 5 mm, mocno obtoczony i zdobiony żłobkami, można uznać za część naczynia wykonanego techniką taśmowo-ślizgową. 2) 3 drobne ułamki brzuśców naczyń nowożytnych.

3.3. Jamy o nieokreślonej funkcji

Jamy o długości powyżej 2 m

Obiekt 120 (x = 71,1; y = 44)

Owalna w planie jama o ukośnych ściankach bocznych i płaskim dnie (ryc. 19). Jej wymiary wynosiły ok. $2,6 \times 1,9$ m, a głębokość dochodziła do 0,6 m. Wypełnisko stanowiła brązowo-szara (10YR 4/2) piaszczysta ziemia (js. 119) z plamkami żółtego piasku oraz znajdującą się w środkowej części obiektu plamą nieco ciemniejszej, brązowo-czarnej (10YR 3/2) ziemi.

Zawartość zabytkowa: 5 fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej, zdobionych żłobkami dookólnymi, z czego 4 z naczyń wykonanych techniką ugniatania i całkowicie obtaczanych oraz 1 ułamek z naczynia taśmowo-ślizgowego.

Obiekt 299 (x = 19; y = 32)

Owalna jama o nieckowatym przekroju, wymiarach $3,6 \times 1,8$ m i głębokości ok. 0,8 m. Jej wypełnisko w górnej części tworzyła jednolita, brązowa (10YR 4/4) piaszczysta ziemia o miąższości ok. 0,55 m (js. 298/1), w dolnej zaś – ciemniejsza, brązowo-czarna (10YR 3/1) ziemia, której miąższość dochodziła do 0,3 m (js. 298/2). Obiekt znajdował się pod warstwą 242, a został przecięty przez nowożytną jamę 244.

Zawartość zabytkowa: 3 niezdobione fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 2 brzuśce i 1 wylew typu W-VI (ryc. 29: 13).

Obiekt 374 (x = 66, 2; y = 27,5)

Nieregularna, wydłużona w planie jama o nieregularnie nieckowatym przekroju, zorientowana na osi wschód – zachód (ryc. 21: 2). Jej wymiary wynosiły ok. $3,3 \times 0,9-1,7$ m, a głębokość dochodziła do 0,8 m. Wypełnisko stanowiła brązowo-czarna (2,5Y 3/2), przepalona ziemia z plamami czarnej spalenizny oraz plamkami oliwkowo-brązowej piaszczystej ziemi (js. 373). Zawierało ono drobne węgielki drzewne, niewielkie kamienie polne i drobne grudki polepy. Wschodnia granica obiektu była mało czytelna, od tej strony na jego krawędzi znajdowało się skupisko kilku dużych kamieni.

Zawartość zabytkowa: 1) 2 fragmenty brzuśców naczyń z okresu wpływów rzymskich o powierzchni chropowatej i obmazywanej, barwie brunatno-pomarańczowej ze śladami wtórnego przepalenia, domieszce średnio- i gruboziarnistego tłucznia. 2) 3 mało charakterystyczne fragmenty brzuśców naczyń pradziejowych (w tym 1 przepalony), z czego 2 o powierzchni wygładzonej, a 1 o chropowatej. 3) 1 mało charakterystyczny fragment brzuśca z naczynia o nieokreślonej chronologii. 4) 57 fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 50 ułamków z naczyń całkowicie obtaczanych i 7 z egzemplarzy taśmowo-ślizgowych. Pierwsza grupa liczy 4 wylewy, 4 dna i 42 brzuśce (ryc. 29: 14–17; 30: 1–5). Dwa fragmenty sklasyfikowano jako garnki RF-II (ryc. 30: 1, 4). Wylewy określono jako typy W-XI (ryc. 30: 2), W-XII – o średnicy ok. 13 cm (ryc. 30: 1), W-XV (ryc. 30: 4); 1 egzemplarz nie został sklasyfikowany (ryc. 30: 3). Wszystkie dna są wklęsłe z pierścieniem dookólnym (typ D-IIB), średnica 3 z nich wynosi ok. 10 cm (por. ryc. 29: 14, 15; 30: 5). Na 3 egzemplarzach zachowała się podsypka tłucznia. Większość fragmentów zdobiona jest żłobkami dookólnymi. Na 2 fragmentach występuje ornament plastycznych bruzd (ryc. 29: 17), a na pojedynczym ułamku 2 wątki ornamentu: żłobki i wielokrotna linia falista (ryc. 29: 16). W grupie naczyń wykonanych techniką taśmowo-ślizgową znajduje się dno i 6 brzuśców, zdobionych żłobkami. Dno jest egzemplarzem płaskim z pierścieniem dookólnym (typ D-IB) i pozostałościami podsypki piasku. 5) 15 bryłek polepy. 6) 4 fragmenty kości zwierzęcych, pochodzące m.in. z owcy lub kozy (Parzyszek 2000b).

Obiekt 430 (x = 31,3; y = 29,2)

Jama mająca w planie kształt zbliżony do prostokąta o nieregularnych brzegach, zorientowana na osi wschód – zachód. Jej wymiary wynosiły ok. $2,3 \times 1,2$ m. Przekrój miał kształt nieregularnej niecki, bardziej zagłębionej w części wschodniej – do 0,65 m. Obiekt wypełniony był oliwkowo-brązową (2,5Y 4/4), piaszczystą ziemią z ciemnobrązowymi plamami (js. 429).

Zawartość zabytkowa: 1 fragment wczesnośredniowiecznej ceramiki całkowicie obtaczanej, zdobionej żłobkami i wielokrotną linią falistą.

Obiekt 472 (x = 80,4; y = 50)

Częściowo przebadana jama o nieregularnym kształcie w planie, o wymiarach części wyeksplorowanej ok. 1,9 × 1,2 m (północna część znajdowała się poza granicą wykopu). Jej przekrój miał kształt nieregularnej niecki, a przeciętna głębokość dochodziła do ok. 0,55 m. Wypełnisko głównej części obiektu tworzyła warstwa 471/1 – ciemnoszaro-żółta (2,5Y 4/2), piaszczysta ziemia z węgielkami drzewnymi. W jego wschodniej części znajdowało się owalne zagłębienie o wymiarach ok. 0,6 × 0,5 m, wypełnione brązowo-czarną (2,5Y 3/2) ziemią (js. 471/2) z dużą ilością węgla drzewnego, stanowiące być może negatyw słupa.

Zawartość zabytkowa: 4 fragmenty naczyń całkowicie obtaczanych, w tym 1 ułamek wylewu typu XVIII, ornamentowany na krawędzi żłobkami, pochodzący prawdopodobnie z naczynia z cylindryczną szyjką lub miski (ryc. 30: 11) oraz 3 brzuśce, z czego 1 zdobiony żłobkami dookólnymi.

Obiekt 505 (x = 7,4; y = 46)

Wydłużona w planie jama o mało czytelnym kształcie i nieckowatym przekroju, zorientowana na osi północ – południe. Jej wymiary wynosiły ok. 3,3 × 1,7 m, a głębokość dochodziła do 1 m. W części górnej wypełniona była ciemnobrązową (7,5YR 3/3) i brązowo-czarną (7,5YR 3/1), piaszczystą ziemią (js. 504/1) z niewielką ilością drobnych kamieni polnych i węgielkami drzewnymi. Pod nią, w pobliżu dna obiektu, zalegała warstwa jaśniejszego, brązowo-szarego (7,5YR 6/1) piasku (js. 504/2).

Zawartość zabytkowa: 2 fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 1 pochodzący z naczynia całkowicie obtaczanego oraz 1 z egzemplarza ręcznie lepionego lub częściowo obtaczanego.

Jamy o długości od 1 do 2 m

Obiekt 134 (x = 35,4; y = 43,5)

Jama mająca w planie kształt nieregularnego owalu o wymiarach ok. 1,4 × 1,1 m. W przekroju nieckowata, o głębokości ok. 0,45 m. Jej wypełnisko stanowiła szaro-brązowa (10YR 4/2), piaszczysta ziemia z plamami ziemi czarnej i żółtego piasku calcowego (js. 133).

Zawartość zabytkowa: 2 fragmenty naczyń całkowicie obtaczanych: niezdobiony ułamek brzuśca i fragment wylewu typu W-X (ryc. 28: 6).

Obiekt 136 (x = 34; y = 44,5)

Jama o owalnym kształcie w planie i wymiarach ok. 1,15 × 1 m. Jej ścianki boczne były pionowe, dno płaskie, a głębokość dochodziła do 0,35 m. Wypełniona była ciemnobrązową (10YR 3/3), piaszczystą ziemią (js. 135).

Zawartość zabytkowa: 4 fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej całkowicie obtaczanej: wylew typu W-XVIII, pochodzący prawdopodobnie z naczynia z cylindryczną szyjką, 2 brzuśce zdobione żłobkami dookólnymi oraz 1 brzusiec ornamentowany żłobkami i odciskami o kolistym kształcie (ryc. 28: 7).

Obiekt 165 (x = 33; y = 38,2)

Jama mająca w planie kształt nieregularnego prostokąta o zaokrąglonych rogach i wymiarach ok. 1,35 × 0,9 m (ryc. 45). Jej ścianki boczne były ukośne, dno płaskie, a głębokość dochodziła do 0,3 m. Wypełnisko stanowiła żółto-brązowa (10YR 5/6), piaszczysta ziemia (js. 164) ze skupiskiem drobnych kamieni polnych w górnej części.

Zawartość zabytkowa: 1 fragment brzuśca wczesnośredniowiecznego naczynia całkowicie obtaczanego, zdobionego żłobkami dookolnymi.

Obiekt 203 (x = 32,2; y = 42,4)

Jama mająca w planie kształt wydłużony, zbliżony do prostokąta o zaokrąglonych rogach, zorientowanego na osi wschód – zachód. Jej ścianki boczne były ukośne, a dno płaskie. Wymiary obiektu wynosiły ok. $1,6 \times 1$ m, a głębokość dochodziła do 0,25 m. Jego wypełnisko tworzyła jasnobrązowa (10YR 5/6), piaszczysta ziemia (js. 202).

Zawartość zabytkowa: 1 fragment brzuśca naczynia całkowicie obtaczanego, zdobionego żłobkami dookolnymi.

Obiekt 277 (x = 69,2; y = 38,5)

Jama o owalnym kształcie w planie i nieregularnie nieckowatym przekroju. Jej wymiary wynosiły ok. $1,3 \times 1$ m, a głębokość dochodziła do 0,33 m. Wypełniona była ciemnooliwkowo-brązową (2,5Y 3/3), piaszczystą ziemią (js. 276), z plamami ciemniejszej ziemi i jasnego piasku calcowego. Przylegała do wczesnośredniowiecznego obiektu 275, a przecięta została przez jamę 27 z tego samego okresu.

Zawartość zabytkowa: 2 fragmenty brzuśców pochodzące z naczyń całkowicie obtaczanych, w tym 1 zdobiony żłobkami dookolnymi.

Obiekt 388 (x = 73,3; y = 24,5)

Jama mająca na stropie kształt nieregularnego owalu, ukośne lub prawie pionowe ścianki boczne i płaskie dno. Jej wymiary wynosiły ok. $1,75 \times 1,55$ m, a głębokość dochodziła do 0,5 m. Wypełnisko stanowiła brązowo-czarna (2,5Y 3/1), piaszczysta ziemia (js. 387) z oliwkowo-brązowymi i żółto-brązowymi plamami, zawierająca drobne węgle drzewne. W górnej części wypełniska wystąpiło kilka kamieni polnych.

Zawartość zabytkowa: 14 fragmentów brzuśców pochodzących z całkowicie obtaczanych naczyń wczesnośredniowiecznych. Jeden z nich sklasyfikowano jako część garnka RF-I (ryc. 30: 9). Na większości ułamków występuje ornamentacja żłobków dookolnych, pojedynczy fragment zdobiony jest żłobkami i nacinanymi ukośnymi kreskami.

Obiekt 402 (x = 52,6; y = 24,7)

Wydłużona w planie jama, zorientowana na osi wschód – zachód (ryc. 20). Miała nieregularnie nieckowaty przekrój, z dużym, owalnym zagłębieniem w środkowej części dna. Jej wymiary wynosiły ok. $1,9 \times 0,85$ m, a głębokość 0,6 m. Wypełnisko górnej części stanowiła warstwa ciemnobrunatnej (2,5Y 3/2), piaszczystej ziemi z czarnymi plamkami i węgielkami drzewnymi (js. 401/1), mająca ok. 0,4 m miąższości. W dolnej części i na obrzeżach obiektu znajdowała się natomiast warstwa jaśniejszej, oliwkowo-brązowej ziemi (2,5Y 4/3) z drobnymi kamieniami (js. 401/2).

Zawartość zabytkowa: 1) 1 fragment zdobionej żłobkami szyjki naczynia wczesnośredniowiecznego, całkowicie obtaczanego. 2) 1 fragment naczynia nowożytnego.

Jamy o długości poniżej 1 m

Obiekt 27 (x = 67,6; y = 38,4)

Kolista w planie jama o nieregularnie nieckowatym przekroju. Jej średnica wynosiła ok. 1 m, a głębokość dochodziła do 0,42 m. Wypełnisko stanowiła jednolita, ciemnobrązowa (10YR 3/4), piaszczysta ziemia (js. 26). Obiekt prawdopodobnie przeciął jamę 277 z tego samego okresu.

Zawartość zabytkowa: 5 fragmentów wczesnośredniowiecznych naczyń całkowicie obtaczanych, w tym 4 zdobione żłobkami dookolnymi brzuśce i 1 dno (ryc. 23: 5).

Obiekt 30 (x = 55; y = 34,60)

Owalna w planie jama o wymiarach ok. $0,85 \times 0,75$ m. Jej ścianki boczne były prawie pionowe, dno płaskie, a głębokość wynosiła ok. 0,35 m. Wypełniona była ciemnożółto-brązową (10YR 5/3), piaszczystą ziemią (js. 29).

Zawartość zabytkowa: 1 fragment całkowicie obtaczanego naczynia, zdobionego żłobkami dookolnymi.

Obiekt 38 (x = 61,6; y = 39,9)

Kolista w stropie jama o nieregularnie nieckowatym przekroju. Jej średnica wynosiła ok. 1 m, a głębokość dochodziła do 0,1 m. Wypełnisko stanowiła ciemnobrązowa (10YR 3/3), piaszczysta ziemia z brązowo-czarnymi plamami (js. 37).

Zawartość zabytkowa: 1) 1 mało charakterystyczny fragment brzuśca naczynia pradziejowego. 2) 8 fragmentów naczyń wczesnośredniowiecznych, w tym wylew typu W-VII (ryc. 23: 7) i 7 brzuśców, z czego 4 zdobione żłobkami dookolnymi (ryc. 23: 6).

Obiekt 40 (x = 63,7; y = 44,3)

Jama mająca w planie kształt zbliżony do czworokąta i nieckowaty przekrój. Jej wymiary wynosiły ok. $0,75 \times 0,6$ m, a głębokość dochodziła do 0,2 m. Wypełnisko stanowiła żółto-brązowa (10YR 4/3), piaszczysta ziemia, w części południowo-wschodniej przechodząca w brązowo-czarną (10YR 3/2), z zawartością węgla drzewnych (js. 39).

Zawartość zabytkowa: 1) 1 wiór krzemieny (Wawrusiewicz, w tomie). 2) 6 fragmentów brzuśców całkowicie obtaczanych naczyń wczesnośredniowiecznych, w większości zdobionych żłobkami dookolnymi.

Obiekt 122 (x = 61,2; y = 32,3)

Owalna w planie jama o wymiarach ok. $0,85 \times 0,6$ m. Jej przekrój był nieregularnie nieckowaty, a głębokość dochodziła do 0,6 m. Wypełniona była brązową (10YR 4/4), piaszczystą ziemią z brązowo-żółtymi i żółtymi plamami (js. 121).

Zawartość zabytkowa: 1) 1 mało charakterystyczny fragment brzuśca naczynia pradziejowego (?), o powierzchni wygładzonej brunatnej barwy i domieszce drobno- i średnioziarnistego tłucznia. 2) 2 fragmenty brzuśców naczyń wczesnośredniowiecznych całkowicie obtaczanych, w tym 1 zdobiony żłobkami dookolnymi.

Obiekt 275 (x = 69; y = 38)

Jama o kolistym kształcie w planie i nieckowatym przekroju. Jej średnica wynosiła ok. 0,85 m, a głębokość ok. 0,2 m. Przylegała do znajdującego się na zachód od niej podobnego obiektu 277 (niejasna relacja stratygraficzna). Wypełniona była warstwą ciemnooliwkowo-brązowej (2,5Y 3/3), piaszczystej ziemi, z dużą ilością wtrętów piasku calcowego (js. 274).

Zawartość zabytkowa: 1 fragment brzuśca całkowicie obtaczanego naczynia wczesnośredniowiecznego, zdobionego żłobkami dookolnymi.

Obiekt 380 (x = 63,9; y = 31,5)

Jama o wymiarach ok. $0,8 \times 0,5$ m i głębokości dochodzącej do 0,2 m. Miała owalny kształt w planie i nieckowaty przekrój. Wypełnisko stanowiła oliwkowo-brązowa (2,5Y 4/4), piaszczysta ziemia z plamami żółtego piasku calcowego, niewielkimi kamieniami polnymi i drobnymi węgielkami drzewnymi (js. 379).

Zawartość zabytkowa: 21 fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 17 z naczyń wykonanych techniką ugniatania i całkowicie obtaczanych oraz 4 z taśmowo-ślizgowych. W pierwszej grupie jest 1 wylew, 2 dna i 14 brzuśców. Fragment wylewu sklasyfikowano jako typ W-XVIIIB (ryc. 30: 6). Dna są egzemplarzami wklęsłymi z pierścieniem dookolnym (typ D-IIIB), jedno z nich ma 8 cm średnicy (ryc. 30: 8). Większość ułamków zdobiona jest żłobkami dookolnymi. W grupie naczyń wykonanych techniką taśmowo-ślizgową jest niesklasyfikowany typologicznie wylew (ryc. 30: 7) oraz 3 brzuśce, z których 2 zdobione są żłobkami dookolnymi.

3.4. Jamy prawdopodobnie wczesnośredniowieczne

Obiekt 25 (x = 69; y = 43,5)

Jama mająca w planie kształt wydłużonego owalu o wymiarach ok. $1,8 \times 1$ m. Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość dochodziła do 0,35 m. Wypełniona była warstwą ciemnobrązowej (10YR 3/4), piaszczystej ziemi (js. 24), z widocznymi na stropie plamami piasku calcowego oraz drobnymi plamkami popiołu (?). W sąsiedztwie obiektu, w pozostałościach warstwy ornej (js. 28), znaleziono 4 fragmenty brzuśców, pochodzące z wczesnośredniowiecznych naczyń całkowicie obtaczanych.

Obiekt 284 (x = 63; y = 41)

Owalna w planie jama o wymiarach ok. $1 \times 0,7$ m, nieckowatym przekroju i głębokości dochodzącej do 0,35 m. Jej wypełnisko stanowiła jednolita ciemnobrązowa (10YR 3/3), piaszczysta ziemia (js. 283). Z jamy nie pozyskano materiału zabytkowego, ale podobieństwo pod względem charakteru wypełniska do sąsiedniego obiektu 38 sugeruje jej wczesnośredniowieczną proveniencję.

Obiekt 288 (x = 61; y = 42)

Jama mająca w planie kształt nieregularnego owalu o wymiarach ok. $1 \times 0,8$ m. Jej przekrój był nieckowaty, o przeciętnej głębokości 0,2 m, z trzema niewielkimi, owalnymi zagłębieniami w dnie, o głębokości dochodzącej do 0,35 m. Wypełniona była jednolitą ciemnobrązową (10YR 3/3), piaszczystą ziemią (js. 287). Jama nie zawierała materiałów datujących, jednak podobieństwo pod względem charakteru wypełniska do sąsiedniego obiektu 38 sugeruje jej wczesnośredniowieczne pochodzenie.

Obiekt 384 (x = 58,8; y = 27,8)

Jama o kształcie nieregularnego owalu (zorientowana na osi wschód – zachód), o wymiarach ok. $2,3 \times 1,8$ m, nieckowatym przekroju i głębokości 0,35 m (ryc. 22: 2). Wypełniona była ciemnooliwkowo-brązową (2,5Y 3/3), przepaloną ziemią (js. 383) z ciemnoszarymi plamami i mniejszymi jaśniejszymi plamkami, zawierającą drobne węgielki drzewne oraz kilka średniej wielkości kamieni. W stropie jamy widoczne były zarysy obiektów 438 i 440, które można interpretować jako doły posłupowe. Z pierwszego z nich pochodzą rozkruszone, skorodowane fragmenty żelaza. Struktura wypełniska wskazuje, że obiekt ten z dużym prawdopodobieństwem można datować na okres wczesnego średniowiecza.

Zawartość zabytkowa: 1 krzemienny odłupek korowy (Wawrusiewicz, w tomie).

Obiekt 468 (x = 52,8; y = 48,4)

Kolista w planie jama o nieckowatym przekroju, o średnicy ok. 1,1 m i głębokości 0,25 m. Jej wypełnisko stanowiła brązo-czarna (2,5Y 3/2), piaszczysta ziemia z różnobarwnymi plamkami oraz drobnymi kamieniami żwirowymi i węgielkami drzewnymi (js. 467). Z uwagi na charakter wypełniska, ceramikę nowożytną traktować należy jako wtórną domieszkę, zaś obiekt datować można na okres wczesnego średniowiecza.

Zawartość zabytkowa: 1) 1 odłupek krzemienny (Wawrusiewicz, w tomie). 2) 1 fragment brzuśca całkowicie obtaczanego naczynia wczesnośredniowiecznego, zdobionego żłobkami dookołnymi. 3) 1 ułamek brzuśca naczynia nowożytnego.

3.5. Doły posłupowe

Tab. 1. Daniłowo Małe, st. 6, gm. Łapy, woj. podlaskie. Zestawienie dołów posłupowych datowanych na wczesne średniowiecze

4. Okres nowożytny

4.1. Piwniczka

Obiekt 256 (x=10; y=44)

Jama mająca w planie kształt zbliżony do prostokąta o wymiarach ok. $5,2 \times 3,7-4,2$ m (ryc. 39; 40). Jej ścianki boczne były pionowe lub lekko ukośne, dno płaskie, a głębokość dochodziła do ok. 0,8 m. Wypełniona była warstwą plamistej, sypkiej ziemi o charakterze zasypiskowym (js. 255), na którą składały się układające się poziomo warstewki oliwkowo-brązowej (2,5Y 4/4), szarej (10YR 5/1) i brązowo-czarnej (10YR 3/2) ziemi oraz żółto-pomarańczowego (10YR 7/2) i jasnoszarego (10YR 7/1) piasku calcowego. W wypełniku znajdowały się liczne fragmenty węgla drzewnych, pochodzące przede wszystkim z grubych pni dębu, sosny zwyczajnej i buka, pni lub konarów brzozy, gałęzi olchy i grabu, fragmenty kory, głównie sosnowej oraz kilka kawałków niespalonego drewna z jałowca i sosny (Michniewicz 2000a, s. 6 n.). Pojedyncze, niespalone fragmenty z pnia lub konara sosny oraz z pędu jałowca, noszące ślady obróbki, można uznać za kołeczki. W dnie obiektu znajdowały się ślady po 17 słupach, ułożonych w trzech rzędach. W rzędach bocznych znajdowało się po 5 dołów, natomiast w środkowym – 3 duże doły w centralnej części i po 2 mniejsze pod ścianami północną i południową. Miały one koliste lub owalne kształty w planie i nieckowate przekroje. Ich średnice wahały się od 0,25 do 0,75 m. Głębokości były również bardzo zróżnicowane i wynosiły od 0,08 do 0,63 m (licząc od dna ziemianki). W stropach wypełnik 7 dołów widoczne były koliste ślady po drewnianych słupach, których średnica wynosiła ok. 0,2–0,3 m. W obiekcie 329 zachował się duży fragment mocno rozłożonego, niespalonego drewna, pochodzący z przyrdzeniowej części pnia sosny o średnicy powyżej 0,2 m (Michniewicz 2000a), będący prawdopodobnie fragmentem słupa. W pozostałych przypadkach doły wypełnione były ziemią przemieszaną z dużą ilością piasku calcowego, nieróżniącą się strukturą od wypełnika pozostałej części ziemianki. Można zatem przypuszczać, że większość słupów została wyjęta po zaprzestaniu jej użytkowania, a przed intencjonalnym zasypaniem. W dole postłupowym 311 znaleziono kawałek pędu jałowca ze śladami obróbki.

Zawartość zabytkowa: 1) Fragmentarycznie zachowany nóż żelazny (ryc. 49: 1). 2) 66 drobnych fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 2 ułamki brzuśców bez śladów obtaczania i 64 fragmenty naczyń całkowicie obtaczanych: 8 wylewów, 3 dna i 53 brzuśce. Wylewy sklasyfikowano jako typy W-III, W-V, W-VIII (2 fragm.), W-IX (2 fragm.) i W-XI (ryc. 29: 3), 2 dna określono jako wklęsłe z pierścieniami dookolnymi (typ D-IIIB), o średnicach 10 cm (ryc. 29: 2) i 11 cm. Brzuśce zdobione były głównie żłobkami dookolnymi, w pojedynczych przypadkach w powiązaniu z wielokrotną linią falistą i ornamentem odciskany grzebieniem.

4.2. Jamy zasobowe

Tab. 2. Daniłowo Małe, st. 6, gm. Łapy, woj. podlaskie. Zestawienie jam zasobowych z okresu nowożytnego

5. Obiekty o nieokreślonej chronologii

5.1. Jamy

Jamy o długości powyżej 2 m

Obiekt 7 (x = 100; y = 39)

Jama (?) o wydłużonym kształcie w planie, o wymiarach ok. $2,3 \times 1,55$ m, zorientowana na osi północny zachód – południowy wschód. Jej dno było nierówne, w części północno-zachodniej nieckowate, w pozostałej nieregularnie nieckowate z głębszym rowkiem na obrzeżach. Głębokość obiektu wynosiła od 0,2 do ok. 0,4 m. Jego wypełnik stanowiła brązo-

wo-czarna (2,5Y 3/2), żwirowata ziemia (js. 6) z węgielkami drzewnymi i kilkoma kamieniami polnymi, znajdującymi się w stropie. Antropogeniczny charakter obiektu nie jest pewny.

Obiekt 90 (x = 141,2; y = 39)

Jama o nieregularnym kształcie w planie, o wymiarach ok. 2,8 × 2,3 m (ryc. 48). Składały się na nią 2 wydłużone zagłębienia, zorientowane na osi północny zachód – południowy wschód, które można również interpretować jako 2 oddzielne obiekty, o niejasnych relacjach stratygraficznych. Zagłębienie zachodnie, o wymiarach ok. 2,5 × 1,1 m, nieckowatym przekroju i głębokości dochodzącej do 0,6 m, mogło zostać przecięte przez głębszą jamę o wymiarach ok. 2 × 1,4 m. Dno tej ostatniej miało kształt nieregularnej niecki, bardziej zagłębionej w części południowej, o głębokości dochodzącej do 0,85 m. Wypełnisko górnej części obiektu tworzyła warstwa jednolitej, ciemnobrązowej (10YR 3/3) piaszczystej ziemi o miąższości 0,1–0,2 m, z niewielką ilością drobnych plamek piasku calcowego (js. 89). W jej spągu zalegało kilkanaście różnej wielkości kamieni polnych (js. 161). Natomiast w dolnej części obu zagłębień znajdowała się plamista warstwa (js. 257), na którą składała się brązowa (7,5Y 4/6) glina, poprzecinana poziomo ułożonymi warstewkami brązowo-czarnej (10YR 3/2), piaszczystej ziemi.

Obiekt 187 (x = 26; y = 43)

Jama mająca w planie kształt zbliżony do prostokąta o wymiarach ok. 2,6 × 1,3 m, zorientowana na osi północ – południe. Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość dochodziła do 0,5 m. Obiekt wypełniony był żółto-brązową (10YR 5/3), piaszczystą ziemią z kilkoma kamieniami polnymi (js. 186).

Obiekt 434 (x = 25; y = 29,6)

Jama o wydłużonym kształcie w planie i nieckowatym przekroju, zorientowana na osi wschód – zachód (ryc. 47). Jej wymiary wynosiły ok. 3 × 1,3 m, a głębokość dochodziła do 0,9 m. Wypełnisko górnej części obiektu tworzyła warstwa ciemnooliwkowo-brązowej (2,5Y 3/3), przepalanej ziemi o miąższości ok. 0,35 m, z czarnymi plamami spalenizny (js. 433/1), zaś części dolnej – warstwa nieco jaśniejszej, oliwkowo-brązowej (2,5Y 4/4), piaszczystej ziemi o miąższości dochodzącej do 0,35 m (js. 433/2). Na dnie obiektu znajdowała się przepalona ziemia podobna do warstwy 433/1 (js. 433/3). Na wszystkich poziomach wypełniska wystąpiły węgle drzewne i drobne kamienie.

Jamy o długości od 1 do 2 m

Obiekt 34 (x = 51,3; y = 36,6)

Owalna w planie jama o wymiarach 1,15 × 0,95 m i głębokości ok. 0,5 m. Jej ścianki były lekko ukośne, a dno płaskie. W środkowej części obiektu znajdowała się warstwa brązowo-czarnej (2,5Y 3/2), piaszczystej ziemi (js. 33/1), a na jego obrzeżach ciemnoszaro-żółty (2,5Y 5/2) piasek z brązowymi plamami (js. 33/2). Od strony południowo-wschodniej obiekt został przecięty przez nowożytną jamę 32.

Obiekt 62 (x = 46,2; y = 37,3)

Jama mająca w planie kształt zbliżony do kolistego i nieckowaty przekrój. Jej średnica wynosiła ok. 1 m, a głębokość dochodziła do 0,37 m. Wypełniona była brązową (10YR 4/4), piaszczystą ziemią (js. 61), z warstewką jaśniejszego (10YR 5/6) piasku w górnej części. Wypełnisko zawierało liczne drobne kamyki. Obiekt prawdopodobnie przecinał jamę 64.

Obiekt 64 (x = 45,7; y = 36,4)

Jama mająca w planie kształt nieregularnego prostokąta o wymiarach 1,2 × 1,1 m. Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość wynosiła ok. 0,25 m. Wypełniona była brązową (10YR 4/4), piaszczystą ziemią z licznymi plamkami jasnego piasku calcowego i drobnymi kamykami (js. 63). Obiekt został prawdopodobnie przecięty przez jamę 62.

Obiekt 70 ($x = 51,7$; $y = 40,2$)

Jama o wydłużonym kształcie w planie i nieckowatym przekroju. Jej wymiary wynosiły $1,4 \times 0,6$ m, a głębokość ok. 0,3 m. Wypełnisko stanowiła szaro-brązowa (10YR 4/2), piaszczysta ziemia z plamami żółtego piasku calcowego (js. 69). Znajdowały się w niej drobne kamienie żwirowe i węgielki drzewne.

Zawartość zabytkowa: 1 fragment pogrubionego wylewu naczynia kultury trzcinieckiej, o powierzchni wygładzonej, ciemnobrunatno-szarej barwie i domieszce gruboziarnistego tłucznia, na krawędzi wylewu i brzuścu zdobiony ornamentem tzw. drutu kolczastego (ryc. 6: 4).

Obiekt 78 ($x = 39,2$; $y = 37,4$)

Nieregularna w planie jama o całkowitych wymiarach ok. $1,9 \times 0,65$ – $1,1$ m. Jej główna część miała kształt kolisty o średnicy ok. 1,1 m, lekko ukośne ścianki boczne i płaskie dno. Głębokość tej części obiektu wynosiła ok. 0,4 m, a w dnie znajdowało się ponadto owalne zagłębienie o całkowitej głębokości dochodzącej do 0,65 m. Wypełnisko tworzyła żółto-brązowa (10YR 4/3), piaszczysta ziemia (js. 77/1). W południowej części obiekt miał kształt zbliżony do prostokąta o nieregularnym przekroju, wymiarach ok. $0,8 \times 0,65$ m i głębokości do 0,15 m. Wypełniony był ciemniejszą, brązowo-czarną (10YR 3/2), przepaloną ziemią (js. 77/2). Obiekt przylegał od zachodu do jamy 80.

Obiekt 84 ($x = 40$; $y = 39$)

Jama o owalnym kształcie w planie i wymiarach ok. $1,1 \times 0,9$ m. Wypełniona była brązową (10YR 4/6), piaszczystą ziemią (js. 83). Obiekt bardzo słabo widoczny w przekroju, o niepewnej antropogeniczności.

Obiekt 108 ($x = 50$; $y = 35$)

Jama o kształcie owalnym i wymiarach ok. $1,05 \times 0,9$ m. Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość wynosiła ok. 0,2 m. Wypełnisko tworzyła żółto-brązowa (10YR 5/4), piaszczysta ziemia z ciemniejszymi plamkami i drobnymi węgielkami drzewnymi (js. 107).

Obiekt 138 ($x = 34,7$; $y = 39,6$)

Jama o kolistym kształcie w planie, średnicy ok. 1,1 m, nieckowatym przekroju i głębokości ok. 0,5 m. Jej wypełnisko stanowiła jasnobrązowa (10YR 6/3), piaszczysta ziemia (js. 137).

Obiekt 163 ($x = 31,8$; $y = 40,2$)

Kolista w planie jama o średnicy ok. 1,3 m, nieckowatym przekroju i głębokości ok. 0,5 m. Wypełniona była ciemno-brązową (10YR 3/3), piaszczystą ziemią (js. 162) z nielicznymi kamieniami polnymi i z wtrętami ziemi oliwkowo-brązowej.

Obiekt 173 ($x = 29,2$; $y = 34,9$)

Kolista jama o średnicy ok. 1,3 m (ryc. 45). Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość wynosiła ok. 0,4 m. Wypełnisko obiektu stanowiła brązowa (10YR 4/4), piaszczysta ziemia (js. 172).

Obiekt 175 ($x = 30,4$; $y = 36,8$)

Jama o nieregularnym, zbliżonym do kolistego kształcie w planie i średnicy ok. 1 m (ryc. 45). Jej ścianki boczne były ukośne, dno płaskie, a głębokość wynosiła ok. 0,4 m. Wypełniała ją żółto-brązowa (10YR 4/3), piaszczysta ziemia z drobnymi kamieniami polnymi (js. 174).

Obiekt 177 (x = 29,3; y = 37,5)

Jama o nieregularnym, zbliżonym do kołistego kształcie w planie i średnicy ok. 1 m (ryc. 45). Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość wynosiła ok. 0,25 m. Wypełnisko tworzyła brązowa (10YR 4/4), piaszczysta ziemia, zawierająca drobne kamienie polne (js. 176).

Obiekt 181 (x = 27; y = 42)

Kolista w planie jama o średnicy ok. 1,2 m, nieckowatym przekroju i głębokości ok. 0,4 m. Wypełniona była żółto-brązową (10YR 4/3), piaszczystą ziemią z szarymi plamkami (js. 180). Obiekt przeciął położoną na południe od niego jamę 183.

Obiekt 183 (x = 26,5; y = 41)

Jama o nieregularnym, zbliżonym do kołistego kształcie w planie i średnicy ok. 1,2 m. Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość wynosiła ok. 0,3 m. Wypełnisko stanowiła żółto-brązowa (10YR 4/3), piaszczysta ziemia z ciemnoszarymi plamkami (js. 182). Obiekt został przecięty przez znajdującą się na północ od niego jamę 181.

Obiekt 185 (x = 28; y = 43)

Owalna w planie jama o nieckowatym przekroju, o wymiarach $1,2 \times 0,8$ m i głębokości ok. 0,3 m. Wypełniona była przez piaszczystą ziemię o brązowej (10YR 4/4) barwie (js. 184).

Obiekt 189 (x = 30; y = 43)

Kolista w planie jama o nieregularnie nieckowatym przekroju, mająca ok. 1 m średnicy i ok. 0,5 m głębokości. Jej wypełnisko stanowiła żółto-brązowa (10YR 5/4), piaszczysta ziemia z plamami ciemniejszej ziemi i jasnego piasku calcowego oraz dużym kamieniem polnym w stropie (js. 188). W północno-zachodniej części obiekt został przecięty przez wczesnośredniowieczne palenisko 148.

Zawartość zabytkowa: 1) 1 krzemieny odłupek łuszczeniowy (Wawrusiewicz, w tomie). 2) 1 fragm. wylewu o pogrubionej krawędzi, pochodzący z naczynia kultury trzcinieckiej o starannie wygładzonej powierzchni (poziome ślady zagładania), barwie ciemnobrunatnej, domieszce gruboziarnistego białego tłucznia (do 3 mm grubości) (ryc. 6: 1). 3) 1 ułamek brzuśca z wczesnośredniowiecznego naczynia całkowicie obtaczanego.

Obiekt 199 (x = 29,5; y = 43)

Jama o najprawdopodobniej kołistym kształcie w planie, o średnicy ok. 1 m (ryc. 45). Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość wynosiła ok. 0,25 m. Wypełnisko tworzyła ciemnożółto-pomarańczowa (10YR 6/4), piaszczysta ziemia (js. 198). Obiekt został przecięty przez nowożytną jamę 169.

Obiekt 201 (x = 31,6; y = 41,4)

Jama o owalnym kształcie w planie i wymiarach ok. $1,05 \times 0,6$ m. Wypełniona była piaszczystą ziemią (js. 200) o brązowej barwie (10YR 4/4). Obiekt nie został przebadany. Jego antropogeniczność nie jest pewna.

Obiekt 223 (x = 25; y = 44,5)

Jama o nieregularnym, lekko wydłużonym kształcie w planie, o wymiarach $1,6 \times 1,1$ m. Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość wynosiła ok. 0,4 m. Wypełnisko stanowiła piaszczysta ziemia (js. 222) o żółto-brązowej (10YR 4/3) barwie.

Obiekt 231 (x = 22,5; y = 43,8)

Jama o owalnym kształcie w planie i wymiarach ok. $1,3 \times 1,05$ m. Wypełniona była żółto-brązową (10YR 5/4–5/6) piaszczystą ziemią (js. 230). Obiekt nie został przebadany. Jego antropogeniczność nie jest pewna.

Obiekt 250 (x = 16,5; y = 44)

Jama o nieregularnie kolistym kształcie w planie, o średnicy ok. 1,1 m. Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość dochodziła do 0,4 m. Wypełnisko stanowiła piaszczysta ziemia o szaro-brązowej (10YR 4/2) barwie (js. 249).

Obiekt 281 (x = 75; y = 44)

Owalna w planie jama o wymiarach ok. $1,7 \times 0,9$ m, nieckowatym przekroju i głębokości ok. 0,3 m (ryc. 7). Jej wypełnisko tworzyła szaro-brązowa (10YR 4/2), piaszczysta ziemia (js. 280). Obiekt został przecięty przez palenisko 23 z okresu wpływów rzymskich.

Obiekt 295 (x = 47,3; y = 41,5)

Jama (?) o nieregularnie owalnym kształcie w planie, o wymiarach ok. $1,45 \times 0,4$ –0,6 m. Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość wynosiła ok. 0,3 m. Wypełniona była brązowo-szarą (10YR 4/1), piaszczystą ziemią, zawierającą drobne kamienie polne (js. 294). Antropogeniczny charakter obiektu nie jest pewny.

Obiekt 360 (x = 64,6; y = 20)

Jama wychodząca poza południową granicę wykopu, o wymiarach przebadanej, północnej części ok. $1,3 \times 0,55$ m. Przekrój miał kształt nieregularnej niecki o głębokości dochodzącej do 0,2 m. Wypełnisko obiektu stanowiła brązowo-czarna (10YR 3/2), piaszczysta ziemia z różnobarwnymi plamkami, zawierająca niewielką ilość drobnych węgielków drzewnych (js. 359). Obiekt mógł pełnić funkcję paleniska.

Obiekt 386 (x = 56,2; y = 28,4)

Owalna w planie jama o wymiarach ok. $1,3 \times 1$ m. Jej przekrój był nieregularny, a głębokość wynosiła od 0,1 do 0,3 m. Wypełniona była żółto-brązową (2,5Y 5/6) i oliwkowo-brązową (2,5Y 4/4), piaszczystą ziemią (js. 385).

Zawartość zabytkowa: 1 mało charakterystyczny fragment brzuśca naczynia pradziejowego o powierzchni wygładzonej, barwie pomarańczowej i domieszce gruboziarnistego tłucznia.

Obiekt 428 (x = 35,6; y = 24,4)

Owalna w planie jama o nieckowatym przekroju. Jej wymiary wynosiły ok. $1,25 \times 0,8$ m, a głębokość dochodziła do 0,3 m. Wypełniona była oliwkowo-brązową (2,5Y 4/3), piaszczystą ziemią z ciemnooliwkowo-brązowymi plamami, niewielkimi kamieniami polnymi i drobnymi węgielkami drzewnymi (js. 427).

Zawartość zabytkowa: 1 mało charakterystyczny drobny fragment brzuśca, pochodzący prawdopodobnie z naczynia pradziejowego.

Obiekt 446 (x = 16,2; y = 46,5)

Jama (?) o wydłużonym kształcie w planie, o wymiarach $1,25 \times 0,75$ m. Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość wynosiła ok. 0,4 m. Wypełnisko obiektu stanowiła ciemnooliwkowo-brązowa (2,5Y 3/3) i oliwkowo-brązowa (2,5Y 4/4), piaszczysta ziemia z drobnymi kamykami (js. 445).

Obiekt 450 ($x = 26$; $y = 49$)

Kolista w planie jama o średnicy ok. 1,2 m (ryc. 46). Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość wynosiła ok. 0,4 m. Wypełnisko tworzyła oliwkowo-brązowa (2,5Y 4/4), piaszczysta ziemia z ciemnooliwkowo-brązowymi plamkami, drobnymi kamieniami żwirowymi i węgielkami drzewnymi (js. 449).

Obiekt 470 ($x = 56,5$; $y = 47,9$)

Jama o zbliżonym do owalnego kształcie w planie i nieregularnie nieckowatym przekroju. Jej wymiary wynosiły około $1,25 \times 1,15$ m, a głębokość dochodziła do 0,5 m. Wypełniona była oliwkowo-brązową (2,5Y 4/3), piaszczystą ziemią (js. 469), zawierającą drobne kamienie żwirowe i węgielki drzewne.

Obiekt 489 ($x = 32,2$; $y = 45,5$)

Jama mająca w planie kształt zbliżony do prostokąta o zaokrąglonych rogach oraz nieckowaty przekrój. Jej wymiary wynosiły ok. $1,2 \times 0,6-0,8$ m, a głębokość dochodziła do 0,26 m. Wypełniona była ciemnooliwkowo-brązową (2,5Y 3/3), piaszczystą ziemią (js. 488).

Jamy o długości poniżej 1 m

Obiekt 80 ($x = 40,2$; $y = 37,6$)

Kolista w planie jama o średnicy 0,8 m i nieckowatym przekroju, o głębokości dochodzącej do 0,2 m. Jej wypełnisko stanowiła żółto-brązowa (10YR 4/3), piaszczysta ziemia (js. 79).

Obiekt 82 ($x = 40,9$; $y = 43,4$)

Owalna jama o wymiarach $0,95 \times 0,75$ m. Jej przekrój był nieckowaty, a głębokość dochodziła do 0,35 m. Wypełniona była brązową (10YR 4/6), piaszczystą ziemią (js. 81).

Obiekt 130 ($x = 37,6$; $y = 41,8$)

Jama o nieregularnie owalnym kształcie w planie i nieckowatym przekroju. Jej wymiary wynosiły ok. $0,8 \times 0,65$ m, a głębokość dochodziła do 0,35 m. Wypełniona była ciemnobrązową (10YR 3/3), piaszczystą ziemią (js. 129).

Obiekt 454 ($x = 25,8$; $y = 46,2$)

Kolista w planie jama o nieckowatym przekroju, o średnicy 0,85 m i głębokości ok. 0,4 m. Jej wypełnisko stanowiła oliwkowo-brązowa (2,5Y 4/3), piaszczysta ziemia z drobnymi kamieniami i bardzo drobnymi węgielkami drzewnymi (js. 453).

Obiekt 458 ($x = 32,7$; $y = 48,8$)

Owalna jama o nieckowatym przekroju, wymiarach ok. $0,8 \times 0,7$ m i głębokości ok. 0,4 m. Wypełniona była oliwkowo-brązową (2,5Y 4/4), piaszczystą ziemią z drobnymi kamieniami żwirowymi i bardzo drobnymi węgielkami drzewnymi (js. 457).

5.2. Doły postłupowe

Tab. 3. Daniłowo Małe, st. 6, gm. Łapy, woj. podlaskie. Zestawienie dołów postłupowych o nieokreślonej chronologii

Tab. 1. Daniłowo Małe, st. 6, gm. Łapy, woj. podlaskie. Zestawienie dołów posłupowych datowanych na wczesne średniowiecze

Js.	Lokalizacja		Wymiary (w metrach)		Kształt			Sedyment		Zawartość zabytkowa/uwagi
	X	Y	1	2	1	2	3	Barwa	Węgiel drzewny	
42	53	42	0,54	0,23		+		10YR 3/1		1 fragm. brzuśca całkowicie obtaczanego naczynia wczesnośredniowiecznego, zdobionego żłobkami dookólnymi
116	62	43,7	0,55	0,25			+	10YR 2/2; 10YR 4/4		7 fragm. wczesnośredniowiecznej ceramiki całkowicie obtaczanej, w tym 5 brzuśców zdobionych żłobkami dookólnymi, drobny fragment wylewu typu W-XVIII, zdobiony na szyjce plastycznymi bruzdami, pochodzący prawdopodobnie z naczynia z cylindryczną szyjką oraz ułamek wylewu typu W-IX (ryc. 28: 4)
364	64	22,5	0,45	0,29	+			2,5Y 3/2; 2,5Y 2,5/1; 2,5Y 5/4	+	1 fragm. brzuśca całkowicie obtaczanego naczynia wczesnośredniowiecznego, zdobionego żłobkami dookólnymi
376	68	27	0,21	0,3			+	2,5Y 3/2		1) 2 fragm. brzuśców całkowicie obtaczanych naczyń wczesnośredniowiecznych, zdobionych żłobkami dookólnymi. 2) 1 bryłka polepy (?)
398	73	31	0,25	0,03	+			2,5Y 3/3		1 fragm. brzuśca całkowicie obtaczanego naczynia wczesnośredniowiecznego. Antropogeniczność obiektu niepewna
438	58	27	0,3	0,11	+			2,5Y 4/2		Bezkształtne, rozkruszone fragmenty żelaza. Obiekt widoczny na stropie jamy 384, być może ją przecinający
440	58	27	0,25	0,09	+			2,5Y 3/1	+	Obiekt widoczny na stropie jamy 384, być może ją przecinający
460	34,5	45	0,3	0,16	+			2,5Y 3/1	+	1 fragm. dna typu D-IIB o średn. 13 cm, pochodzący z całkowicie obtaczanego naczynia wczesnośredniowiecznego (ryc. 30: 10)
499	- 6	49	0,35	0,22			+	2,5Y 2,5/1	+	1 fragm. brzuśca całkowicie obtaczanego naczynia wczesnośredniowiecznego
501	3	49	0,5	0,44			+	2,5Y 3/1	+	1 fragm. brzuśca całkowicie obtaczanego naczynia wczesnośredniowiecznego, zdobionego żłobkami dookólnymi

Legenda. Wymiary: 1 – średnica, 2 – głębokość. Kształt w planie: 1 – kolisty, 2 – owalny, 3 – inny. Barwa według *Karty kolorów ziemi* Munsella (1990).

Tab. 2. Daniłowo Małe, st. 6, gm. Łapy, woj. podlaskie. Zestawienie jam zasobowych z okresu nowożytnego

Nr obiektu	Nr warstwy	Lokalizacja		Kształt	Przekrój	Wymiary (w metrach)	Głębokość (w metrach)	Charakter wypełniska	Barwa	Zawartość zabytkowa/uwagi
		X	Y							
2	1	103	96	Prostokątny	Ścianki pionowe, dno płaskie	1,8 × 1,2	0,1	Szaro-brązowa piaszczysta ziemia z plamkami złotego piasku	2,5Y 4/2	
9	8	99,5	43	Kolisty	Ścianki ukośne, dno płaskie	ok. 1,6	1	Brązowo-czarna piaszczysta ziemia, przemieszana z żółto-pomarańczowym piaskiem calcowym, warstewka czarnej ziemi na dnie	10YR 3/2; 10YR 8/6; 10YR 2/1	
32	31	52,4	36	Kolisty	Ścianki pionowe, dno płaskie	1,5	1,1	Żółty piasek z licznymi warstewkami brązowej i brązowo-czarnej ziemi	2,5Y 8/2; 10YR 4/3; 10YR 3/2	Prawdopodobnie przecięła ob. 34
36 (ryc. 43: 3)	35, 282	65	37,4	Zbliżony do kolistego, z czterema płytkimi zagłębieniami na obrzeżach	Lejowaty, o schodkowo upadających się ściankach	1,6	0,83	W stropie jamy zalegała warstwa brązowej (10YR 4/3) ziemi (js. 35/1). Wypełniała ona również zagłębienia na jej obrzeżu, gdzie zawierała znaczną domieszkę węgla drzewnego, pochodzącego z nieokorowanych gałązek olchy (Michniewicz 2000a, s. 5). Pod nią znajdowały się warstewki jasnobrązowego (10YR 4/4) piasku (js. 35/2, 35/4), przedzielone w północnej części jamy warstwą spływową (js. 35/3), na którą składał się jasny piasek calcowy (2,5Y 6/8) i brązowo-szara (10YR 4/1) ziemia. W dolnej części obiektu zalegała ciemniejsza ziemia, w większym stopniu nasycona związkami organicznymi. W wyższej partii (js. 282/1) miała ona brązowo-szarą (10YR 4/1) barwę, charakter spływowy i była poprzecinana dużą liczbą soczewek jasnego piasku calcowego (2,5Y 6/8). Poniżej zaś warstwa miała jednolitą strukturę (js. 282/2) i była ciemniejsza, brązowo-czarna (10YR 3/1)	10YR 4/3; 10YR 4/4; 2,5Y 6/8; 10YR 4/1; 10YR 3/1	4 fragm. wczesnośredniowiecznych naczyń całkowicie obtaczanych, w tym 2 zdobione żłobkami dookólnymi. Kształt obiektu i charakter wypełniska sugerują, że mógł on być jamą produkcyjną związaną z wytwarzaniem węgla drzewnego (Michniewicz 2000a, s. 3 n.)
44 (ryc. 16; 21: 1)	43, 289	43	37,5	Prostokątny	Ścianki lekko ukośne, dno płaskie	3,7 × 2,5	0,7	W. 43 (w górnej części) – brązowo-czarna, piaszczysta ziemia z czarnymi i ciemnobrązowymi plamkami oraz węglkami drzewnymi; w. 289 (w dolnej części) – czarna przepalona ziemia z licznymi węglkami drzewnymi, poprzecinana cienkimi warstewkami popiołu, brązowo-czarnej ziemi i złotego piasku calcowego. W wypełniku obecne były liczne nasiona komosy i chrząstkowca polnego oraz pojedynczy orzeszek rdęstu ptasiego (Krasnodębski, Kupryjanowicz 2006, tab. 4 i s. 150)	2,5Y 3/2; 2,5Y 2,5/1	1) Krzemienisty odłupek oraz nowożytny krzesak (Wawrusiewicz, w tomie, ryc. 2: 1). 2) 1 fragm. brzuśca naczyń nowożytnego, 3) 6 fragmentów kości zwierzęcych, 4) Kamienna osełka (ryc. 49: 5). Przecięła wczesnośredniowieczne palenisko 44A, por. opis ob. 44A
46	45	46,3	35,2	Kolisty	Ścianki lekko ukośne, dno płaskie	0,8	0,7	Brązowo-czarna piaszczysta ziemia z licznymi plamkami złotego piasku	10YR 3/2; 2,5Y 8/2	
48 (ryc. 41)	47	44,3	45	Kolisty (?)	Ścianki pionowe i lekko ukośne, dno płaskie	2,2	1,05	Brązowo-czarna piaszczysta ziemia z poziomymi warstewkami złotego i jasnobrązowego piasku	10YR 3/2; 10YR 8/1; 10YR 6/8	1) 19 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej całkowicie obtaczanej; 3 wylewy, z których pojedyncze sklasyfikowano jako typ W-XI i W-XII (ryc. 23: 10), 1 ułamek dna i 15 brzuśców, w większości zdobionych żłobkami dookólnymi, w jednym przypadku żłobkami i ornamentem odciśnianym, wykonanym grzebieniem. 2) 2 fragm. brzuśców naczyń nowożytnych. Przecięta przez ob. 291
50	49	43,7	44	Kolisty	Ścianki pionowe, dno płaskie	ok. 2,4	1,3	Brązowo-czarna piaszczysta ziemia z poziomymi warstewkami złotego i jasnobrązowego piasku, drobne kamienie, pojedyncze węglki z jesionu wyniosłego	10YR 3/2; 10YR 8/1; 10YR 6/8	1) 43 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 1 niesklasyfikowane dno (ryc. 23: 9) i 4 ułamki brzuśców z naczyń bez śladów obtaczania oraz 1 dno i 37 ułamek brzuśców z naczyń całkowicie obtaczanych, w większości zdobionych żłobkami dookólnymi (ryc. 23: 8). 2) 1 fragm. brzuśca naczyń nowożytnego
52	51	46,1	40	Kolisty	Ścianki pionowe, dno płaskie	1,4	1	Warstewki brązowo-czarnej piaszczystej ziemi i żółto-brązowego piasku, nieliczne węglki, m.in. z pnia/pni sosny. Na dnie obiektu kilka dużych kamieni	10YR 3/2; 10YR 5/6	4 fragm. brzuśców z całkowicie obtaczanych naczyń wczesnośredniowiecznych
54	53	41,4	32,2	Prostokątny	Ścianki pionowe, dno płaskie	3,7 × 2	0,7	Warstewki brązowo-szarej i brązowo-czarnej piaszczystej ziemi oraz żółto-pomarańczowego piasku, nieliczne drobne węglki, kilka kamieni w części przydennej	10YR 4/1; 10YR 3/2; 10YR 8/6	1) 1 fragm. brzuśca naczyń nowożytnego, 2) 1 mało charakterystyczny fragm. brzuśca naczyń o nieokreślonej chronologii. Wkopana w ob. 58 i prawdopodobnie w ob. 422
56	55	42,1	41,5	Owalny	Ścianki pionowe, dno płaskie	1,3 × 1,2	1	Brązowo-czarna piaszczysta ziemia z warstewkami szaro-żółtego i złotego piasku	10YR 3/1; 10YR 3/2	1) 1 fragm. kamiennego rozcieracza (?), 2) 1 ułamek brzuśca naczyń wczesnośredniowiecznego bez śladów obtaczania oraz 14 fragm. ceramiki całkowicie obtaczanej, w tym 2 wylewy, z których 1 został sklasyfikowany jako typ W-XV (ryc. 25: 6), 1 dno wkłesłe z pierścieniem dookólnym i 12 ułamek brzuśców
58	57	41,7	33	Kolisty (?)	Ścianki pionowe, dno płaskie	ok. 2	0,9	Pomarańczowo-żółty piasek, w dolnej części z warstewkami brązowo-czarnej piaszczystej ziemi i kilkoma kamieniami	10YR 8/6; 10YR 3/1	1 fragm. brzuśca naczyń wczesnośredniowiecznego całkowicie obtaczanego. Przecięta przez ob. 54
76 (ryc. 17; 42)	75	38,4	39,5	Owalny	Ścianki pionowe, dno płaskie	1,85 × 1,6	0,4	Brązowo-czarna piaszczysta ziemia z poziomymi warstewkami złotego piasku, nielicznymi węglkami drzewnymi i kilkoma drobnymi kamieniami		2 fragm. brzuśców naczyń wczesnośredniowiecznych całkowicie obtaczanych. Przecięła wczesnośredniowieczny ob. 60
88 (ryc. 43: 2)	87	39,5	34,8	Owalny	Ścianki pionowe, dno płaskie	2,1 × 1,6	0,9	Oliwkowo-brązowa przemieszana ziemia z warstewkami żółto-pomarańczowego i jasnoszaro-brązowego piasku oraz szaro-brązowej i czarnej piaszczystej ziemi	2,5Y 4/4; 10YR 7/8; 10YR 6/1; 10YR 4/1; 10YR 2/1	1) 4 fragm. całkowicie obtaczanych naczyń wczesnośredniowiecznych, w tym 3 brzuśce i 1 wkłesłe dno bez pierścienia dookólnego – typ D-IIA (ryc. 28: 8). 2) 1 fragm. brzuśca naczyń nowożytnego
100	99	131,5	40,8	Prostokątny	Soczewkowaty, z owalnym zagłębieniem w dnie	2,1 × 1,2	0,3	Brązowo-czarna piaszczysta ziemia, miejscami przemieszana z żółtym piaskiem, kilka kamieni	10YR 3/2	Fragm. odłamka pocisku artyleryjskiego
106	105	36,8	35,2	Kolisty	Ścianki pionowe, dno płaskie	2	0,45	Szaro-brązowa piaszczysta ziemia	10YR 4/2	Przecięła ob. 128
124	123	37,1	32,4	Kolisty	Ścianki lekko ukośne, dno płaskie z kolistym zagłębieniem	2	0,9–1,4	Żółto-pomarańczowy piasek z warstewkami brązowej i brązowo-czarnej piaszczystej ziemi	10YR 6/4; 10YR 2/2; 10YR 4/4	1 fragm. brzuśca całkowicie obtaczanego naczyń wczesnośredniowiecznego
126	125	35,2	33,4	Kolisty	Ścianki ukośne, w dnie okrągłe zagłębienie	2	1,2	Żółto-pomarańczowy piasek z warstewkami brązowej i brązowo-czarnej piaszczystej ziemi	10YR 6/4; 10YR 2/2; 10YR 4/4	1 fragm. brzuśca całkowicie obtaczanego naczyń wczesnośredniowiecznego
128	127	36,2	36	Czworokątny	Ścianki ukośne, dno płaskie	1,9 × 1,9	1	W górnej części szaro-brązowa piaszczysta ziemia z plamkami złotego piasku, w dolnej i na obrzeżach jasnobrązowo-żółty piasek z plamkami brązowej i brązowo-czarnej ziemi	10YR 4/2; 10YR 7/6; 10YR 4/3; 10YR 3/1	6 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 1 ułamek brzuśca bez śladów obtaczania oraz 5 fragm. naczyń całkowicie obtaczanych, w tym 1 wylew typu W-XIIB (ryc. 28: 5) i 4 brzuśce. Przecięta przez ob. 106
169 (ryc. 45)	168	30,7	32,8	Prostokątny	Ścianki lekko ukośne, dno płaskie	2,7 × 1,6	0,75	Żółto-brązowy piasek z plamkami szaro-brązowej piaszczystej ziemi i jasnoszarego piasku	10YR 5/3	1) 1 krzemienisty odłupek łuszczykowy (Wawrusiewicz, w tomie), 2) 3 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 2 fragm. brzuśców naczyń całkowicie obtaczanych i 1 ułamek brzuśca bez śladów obtaczania. Przecięła ob. 199
171 (ryc. 45)	170	27,8	33,7	Kolisty	Ścianki pionowe, dno płaskie	1,1	0,6	Warstewki brązowo-czarnej i brązowo-szarej piaszczystej ziemi oraz żółto-pomarańczowego piasku	10YR 3/1; 10YR 4/1; 10YR 8/6	
179 (ryc. 45)	178	28,2	38,6	Czworokątny	Ścianki pionowe, dno płaskie	1,8 × 1,8	1,1	Żółty i jasnobrązowo-żółty piasek z warstewkami brązowo-czarnej i brązowo-szarej piaszczystej ziemi, drobne węglki, m.in. z pni i konarów dębu oraz gałązek wiewu (Michniewicz 2000a)	10YR 8/2; 10YR 7/6; 10YR 3/2; 10YR 4/1	1) 8 fragm. brzuśców wczesnośredniowiecznych naczyń całkowicie obtaczanych, 2) 2 ułamki brzuśców z naczyń o nieokreślonej chronologii
221	220/1, 220/2	24	36,5	Kolisty	Ścianki ukośne, dno płaskie	2	1,5	W. 220/1 (w górnej części) – żółto-pomarańczowy piasek z nielicznymi plamkami brązowymi i brązowo-czarnymi; w. 220/2 (w dolnej części) – brązowo-czarna piaszczysta ziemia z warstewkami złotego piasku	10YR 8/6; 10YR 3/2	1) 7 fragm. wczesnośredniowiecznych naczyń całkowicie obtaczanych, w tym 1 fragm. naczyń z cylindryczną szyjką o wylewie typu W-XVIII, 1 fragm. wylewu typu W-IX oraz 5 fragm. brzuśców, 2) 1 fragm. wylewu nowożytnego pseudomajolikowego talerza lub misy (XIX w.?)
239 (ryc. 44: 2)	238	22	36	Jajowaty	Nieckowaty	2,8 × 1,7	0,7	Szaro-brązowa piaszczysta ziemia	10YR 4/2	1 fragm. brzuśca naczyń wczesnośredniowiecznego całkowicie obtaczanego. Przecięła ob. 241
241 (ryc. 44: 2)	240	22,5	36,5	Kolisty	Ścianki pionowe i lekko ukośne, dno płaskie	1,95	1,1	Oliwkowo-brązowa przemieszana ziemia z warstewkami żółto-pomarańczowego piasku oraz brązowej, czarnej i brązowo-szarej piaszczystej ziemi	2,5Y 4/4; 10YR 8/6; 10YR 2/1; 10YR 4/1	1) 1 fragm. brzuśca naczyń wczesnośredniowiecznego całkowicie obtaczanego, 2) 1 fragm. kości zwierzęcej. Przecięta przez ob. 239
244	243	18	33	Prostokątny	Ścianki lekko ukośne, dno płaskie	4,3 × 1,2	1,1	Szaro-brązowa piaszczysta ziemia z warstewkami żółto-pomarańczowego piasku. Stwierdzono obecność bardzo licznych i urozmaiconych gatunkowo ziarniaków chwastów polnych, wśród których najliczniej wystąpiły orzeszki szacziawu polnego i nasiona komosy (Krasnodębski, Kupryjanowicz 2006, tab. 4 i s. 150)	10YR 4/2; 10YR 8/6	1) 1 krzemienisty rdzeń wiórowy (Wawrusiewicz, w tomie, ryc. 2: 4), 2) 1 fragm. brzuśca dużego grubościennego naczyń kultury trzcinieckiej z maszyną listwą plastyczną (ryc. 6: 5), o powierzchniach pomarańczowych, starannie wygładzonych oraz domieszcze średnio- i gruboziarnistej tuczni. 3) 4 ułamki ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym 2 brzuśce i 1 wylew typu W-IX (ryc. 29: 1) z naczyń całkowicie obtaczanych oraz 1 fragment brzuśca z naczyń taśmowo-słigowego. 4) 1 fragm. brzuśca z naczyń późnośredniowiecznego, zdobionego żłobkami. 5) 1 fragm. brzuśca z naczyń o nieokreślonej chronologii. Przecięła w. 242 i ob. 299
246	245	20	40	Owalny	Soczewkowaty	1,7 × 1,3	0,1	Szaro-brązowa piaszczysta ziemia z plamkami złotego piasku	10YR 4/2–4/3	
248	247	20	42,5	Kolisty	Nieckowaty	2,6	1	Warstewki żółto-pomarańczowego piasku oraz brązowo-szarej i czarnej piaszczystej ziemi	10YR 7/4; 10YR 4/1; 10YR 2/1	1) 2 fragm. brzuśców z naczyń kultury trzcinieckiej o powierzchni mocno wygładzonej, barwie pomarańczowej, domieszcze tuczni średnio- i gruboziarnistej. 2) 3 fragm. brzuśców całkowicie obtaczanych naczyń wczesnośredniowiecznych
254	253	13	40	Kolisty	Ścianki pionowe, dno płaskie	0,8	0,9	Szaro-brązowa piaszczysta ziemia z warstewkami brązowo-czarnej ziemi i złotego piasku	10YR 4/3; 10YR 2/2; 10YR 8/6	Przecięł ob. 252
291 (ryc. 41)	290	45	44	Owalny	Ścianki pionowe, dno płaskie	2,3 × 2	1	Brązowa piaszczysta ziemia z warstewkami ciemnobrązowej ziemi, plamkami złotego piasku, drobnymi kamieniami i niewielką ilością węglków drzewnych	2,5Y 3/2	Przecięł ob. 48
390 (ryc. 44: 1)	389	39,8	26,6	Prostokątny	Ścianki lekko ukośne, dno płaskie z owalnym zagłębieniem	2,7 × 2,1	0,7	Oliwkowo-brązowa przemieszana ziemia z warstewkami złotego i brązowo-żółtego piasku oraz skupiskiem węglków drzewnych; w zagłębieniu brązowo-czarna	2,5Y 4/3; 10YR 3/1	1 fragm. brzuśca naczyń wczesnośredniowiecznego całkowicie obtaczanego. Zagłębienie w dnie obiektu jest być może pozostałością starszej jamy z tego samego okresu
410	409	46	24	Wydłużony	Ścianki pionowe i lekko ukośne, dno płaskie	> 7,5 × 1,4–2,4	0,45	Brązowa piaszczysta ziemia z plamkami jasnego piasku	10YR 4/3	1) 1 wiór krzemienisty (Wawrusiewicz, w tomie, ryc. 2: 5), 2) 8 fragm. brzuśców wczesnośredniowiecznych naczyń całkowicie obtaczanych, zdobionych głównie żłobkami dookólnymi, na 1 ornamentem klutym i wielokrotnej linii falistej, 3) 1 fragm. brzuśca o nieokreślonej chronologii. Obiekt przebadany częściowo (południowa część poza granicą wykopu)
422	421	40,5	29,1	Kolisty	Nieckowaty	1,7	0,3	Żółto-brązowy piasek z plamkami i warstewkami ciemnooliwkowo-brązowej piaszczystej ziemi	2,5Y 5/4; 2,5Y 3/3	Prawdopodobnie przecięta przez ob. 54
424	423	33,2	29,7	Owalny	Ścianki pionowe, dno płaskie	2,5 × 1,4	0,8	Żółto-brązowy piasek z warstewkami brązowo-czarnej piaszczystej ziemi	2,5Y 5/4; 2,5Y 3/2	
426	425	38,5	21,3	Prostokątny	Ścianki pionowe i lekko ukośne, dno płaskie	> 3 × 2,1	0,25	Oliwkowo-brązowa piaszczysta ziemia z plamami żółto-brązowego piasku i ciemnobrązowej ziemi, drobne kamienie	2,5Y 4/4	Obiekt przebadany częściowo (południowa część poza granicą wykopu)
444	443	15,2	49,2	Kolisty	Ścianki ukośne, dno płaskie	ok. 2,7	1,1	Oliwkowo-brązowa piaszczysta ziemia, z plamami i soczewkami jasnego piasku i ciemnobrunatnej ziemi	2,5Y 4/4	Obiekt przebadany częściowo (północna część poza granicą wykopu)
464 (ryc. 43: 1)	463/1-463/5	45,1	50	Kolisty (?)	Ścianki ukośne, dno nierówne	1,8 × > 0,9	1,45	W. 463/1 – szaro-oliwkowa ziemia; w. 463/2 – oliwkowo-brązowa, piaszczysta ziemia; w. 463/3 – żółty piasek; w. 463/4 – brązowo-czarna, piaszczysta ziemia, silnie przesycona związkami organicznymi; w. 463/5 – oliwkowo-brązowa piaszczysta ziemia	2,5Y 5/3; 2,5Y 4/3; 2,5Y 4/4; 2,5Y 3/2; 2,5Y 4/4	1) 7 fragm. całkowicie obtaczanych naczyń wczesnośredniowiecznych, w tym 1 niesklasyfikowany typologicznie wylew oraz 6 brzuśców, z czego 3 zdobione żłobkami dookólnymi, 1 bruzdami piaszczystymi, 1 żłobkami i ornamentem nacinanych ukośnych kresek (ryc. 30: 13), a 1 żłobkami i ornamentem klutym (ryc. 30: 12). 2) 1 fragm. ceramiki nowożytniej (brzusiec). 3) 1 ułamek brzuśca z naczyń o nieokreślonej chronologii. 4) 58 fragm. kości zwierzęcych, w większości pochodzących ze szkieletu młodej świni, w wieku ok. trzech miesięcy (Parzyszek 2002). Obiekt przebadany częściowo (północna część poza granicą wykopu)
466	465/1-465/5	46,1	48	Kolisty	Ścianki lekko ukośne, dno płaskie	2,2	1,1	W. 465/1 – żółto-brązowy piasek z kilkoma średniej wielkości kamieniami; w. 465/2 – szaro-żółta piaszczysta ziemia; w. 465/3 – ciemnobrązowa piaszczysta ziemia, nasycona związkami organicznymi; w. 465/4 – soczewkowate warstewki żółto-brązowego piasku; w. 465/5 – warstewka ciemnobrązowej ziemi nasyconej związkami organicznymi	2,5Y 6/6; 2,5Y 5/2; 2,5Y 3/3; 2,5Y 6/6; 2,5Y 3/3	1) 3 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej, w tym wylew typu W-IV o średn. ok. 25 cm (ryc. 30: 14) i brzusiec zdobiony żłobkami dookólnymi, pochodzące z naczyń całkowicie obtaczanych oraz fragm. naczyń ręcznie lepionych lub częściowo obtaczanego, 2) 45 fragm. kości zwierzęcych, w tym 40 pochodzących ze świni (Parzyszek 2002)
507	506/1, 506/2	93,3	46,4	Kolisty	Ścianki pionowe, dno płaskie	1,2	0,4	W. 506/1 (w górnej części) – żółty piasek z plamami żółto-brązowej i szaro-brązowej piaszczystej ziemi, drobne kamienie; w. 506/2 (w dolnej części) – brązowo-czarna piaszczysta ziemia	2,5Y 7/4; 2,5Y 5/3; 2,5Y 4/2; 10YR 3/1	
509	508	95,3	48,6	Prostokątny	Ścianki ukośne, dno płaskie	2,4 × 1,9	0,4	Warstewki złotego i żółto-brązowego piasku oraz szaro-brązowej ziemi, drobne kamienie	2,5Y 7/4; 2,5Y 5/3; 2,5Y 4/2	
511	510	95,2	50	?	Ścianki pionowe, dno płaskie	> 1	0,8	Warstewki złotego i żółto-brązowego piasku oraz szaro-brązowej ziemi	2,5Y 7/4; 2,5Y 5/3; 2,5Y 4/2	Obiekt przebadany częściowo (północna część poza granicą wykopu)

Tab. 3. Daniłowo Małe, st. 6, gm. Łapy, woj. podlaskie. Zestawienie dołów postępowych o nieokreślonej chronologii

Js.	Lokalizacja		Wymiary (w metrach)		Kształt			Sedyment		Zawartość zabytkowa/uwagi
	X	Y	1	2	1	2	3	Barwa	Węgiel drzewny	
5	104	32	0,57	0,36		+		10YR 4/3		
11	103	43	0,42	?		+		2,5Y 3/2		
13	100	36	0,3	0,21		+		2,5Y 3/2		
15	102	34	0,3	?	+			2,5Y 3/2		
68	45	35	0,48	0,09	+			10YR 4/3		Obiekt o niepewnej antropogeniczności
72	147	41	0,34	0,15		+		10YR 6/4	+	
86	40	38	0,48	0,1		+		10YR 4/6		
98	137	40	0,35	0,13	+			2,5Y 4/2		
104	125	40	0,63	?		+		10YR 3/2	+	
112	50	39	0,41	0,51		+		10YR 4/3		
114	49	39	0,47	0,46	+			10YR 4/3		
140	118	39	0,53	0,26			+	10YR 3/3		Obiekt o niepewnej antropogeniczności
142	118	40	0,39	0,19		+		10YR 3/3		Obiekt o niepewnej antropogeniczności
144	117	40	0,6	0,22			+	10YR 3/3		Obiekt o niepewnej antropogeniczności
150	108	42	0,2	?	+			2,5Y 3/2		
152	117	39	0,56	?			+	10YR 3/3	+	W wypełniku węgle z pnia lub konara dębu (Michniewicz 2000a, s. 6). Obiekt o niepewnej antropogeniczności
156	113	41	0,2	?	+			2,5Y 3/2		
158	111	39	0,25	0,15	+			2,5Y 3/2		
160	104	33	0,3	?		+		2,5Y 3/2		
167	31	35	0,29	0,14	+			10YR 4/2		Obiekt być może nowożytny (ryc. 45)
191	92	32	0,4	0,12			+	10YR 4/2		
193	95	36	0,25	?			+	2,5Y 3/2		
195	95	38	0,26	0,15	+			2,5Y 3/2		
209	90	36	0,22	0,23	+			10YR 4/2	+	
213	96	34	0,34	0,2			+	2,5Y 3/2	+	
215	96	35	0,33	0,14			+	2,5Y 3/2	+	
217	96	38	0,33	0,2		+		2,5Y 3/2	+	
219	94	36	0,33	0,16	+			2,5Y 5/3		
237	24	38	0,35	?	+			10YR 3/2		
267	86	42	0,38	?	+			10YR 5/4		Obiekt o niepewnej antropogeniczności
279	83	44	0,48	?		+		10YR 4/4		Obiekt o niepewnej antropogeniczności
358	69	22	0,4	0,19	+			2,5Y 4/4		
362	62	20	?	0,12		+		2,5Y 3/1	+	Obiekt o niepewnej antropogeniczności
366	61	21	0,46	0,11	+			2,5Y 4/3		
382	60	31	0,5	0,3		+		2,5Y 4/4		
392	71	30	0,4	0,22	+			2,5Y 4/4		
396	71	31	0,53	0,48		+		2,5Y 3/3		Obiekt o niepewnej antropogeniczności
400	55	25	0,45	0,32		+		2,5Y 4/4		
406	48	26	0,6	0,16		+		2,5Y 4/3	+	Obiekt o niepewnej antropogeniczności
412	60	23	0,25	0,48	+			2,5Y 4/4		
420	42	25	0,4	0,3		+		2,5Y 4/4		Obiekt być może nowożytny
456	26	46	0,45	0,11		+		2,5Y 4/4		
462	35	48	0,47	0,22	+			2,5Y 4/3	+	
482	22	28	0,4	0,21		+		2,5Y 2,5/1	+	
491	0,5	44,5	0,51	0,09	+			2,5Y 4/1	+	
493	- 2	43	0,3	0,23			+	2,5Y 2,5 /1	+	
495	- 1	40	0,35	0,22			+	2,5Y 2,5/1	+	
497	- 2	45	0,35	0,19	+			2,5Y 2,5/1		
503	6	50	0,45	0,09	+			2,5Y 3/1	+	

Legenda. Wymiary: 1 – średnica, 2 – głębokość. Kształt w planie: 1 – kolisty, 2 – owalny, 3 – inny. Barwa według *Karty kolorów ziemi* Munsella (1990).